

NVAO • NEDERLAND

HBO-BACHELOR TOEGEPAST FILOSOOF

Hogeschool voor Toegepaste Filosofie

ADVIESRAPPORT

30 NOVEMBER 2019

NVAO • NEDERLAND

HBO-BACHELOR TOEGEPAST FILOSOOF

Hogeschool voor Toegepaste Filosofie

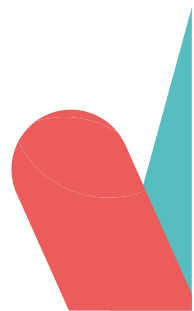
VERZWAARDE TOETS NIEUWE OPLEIDING ADVIESRAPPORT

30 NOVEMBER 2019

Inhoud

1	Samenvattend advies	4
2	Introductie	7
2.1	Werkwijze panel.....	7
2.2	Panel rapport	9
3	Beschrijving van de instelling	10
3.1	Algemene gegevens.....	10
3.2	Profiel instelling	10
3.3	Profiel Opleiding	10
4	Beoordeling per standaard	12
4.1	Beoogde leerresultaten	12
4.2	Programma; oriëntatie	15
4.2.1	Programma; inhoud.....	17
4.2.2	Programma; leeromgeving	19
4.3	Instroom	21
4.4	Personeel	23
4.5	Voorzieningen	24
4.6	Begeleiding	25
4.7	Kwaliteitszorg	27
4.8	Toetsing	29
4.9	Gerealiseerde leerresultaten	31
4.10	Graad en CROHO-onderdeel	32
4.11	Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding	32
4.12	Aanbevelingen	33
5	Overzicht oordelen	35
	Bijlage 1: Programma locatiebezoek	36
	Bijlage 2: Overzicht van bestudeerde documenten	37
	Bijlage 3: Adviesrapport beoordeling hbo-bachelor Toegepast Filosoof (d.d. 29 januari 2018)	38
	Bijlage 4: Lijst met afkortingen	39

1 Samenvattend advies

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 9 juli 2019 een aanvraag ten behoeve van een accreditatie nieuwe opleiding voor de opleiding hbo-bachelor Toegepast Filosoof van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie. NVAO heeft daarop een panel van experts gevraagd om alle aangeleverde informatie te bestuderen, het programma met de afgevaardigden van de instelling en opleiding tijdens een locatiebezoek te bespreken en een concluderend oordeel uit te spreken over de kwaliteit van de nieuwe opleiding.

De opleiding hbo-bachelor Toegepast Filosoof (deeltijd) van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie heeft in 2017 reeds een verzwaarde toets nieuwe opleiding doorlopen. Op 30 maart 2018 heeft NVAO ten aanzien van deze toets een positief besluit onder voorwaarden genomen. Het NVAO-besluit is gebaseerd op een paneladvies van 29 januari 2018 met een eindoordeel positief onder voorwaarden. De door het panel geformuleerde voorwaarden waren verbonden aan standaard 1, standaard 10 en standaard 11. De termijn waarbinnen aan deze voorwaarden moest zijn voldaan, heeft de NVAO bepaald op twee jaar.

De NVAO heeft in haar besluit voor de toets nieuwe opleiding van 30 maart 2018 vastgesteld dat het panel vertrouwen heeft dat de beoordeelde opleiding binnen een termijn van twee jaar aan de voorwaarden zou kunnen voldoen. Op basis daarvan achtte de NVAO het redelijk dat, indien de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie uiterlijk zes maanden voor het aflopen van de oorspronkelijke voorwaardentermijn een nieuwe aanvraag indiende voor een verzwaarde toets nieuwe opleiding voor de opleiding hbo-bachelor Toegepaste Filosoof, het panel alleen de standaarden waaraan in het besluit van 30 maart 2018 voorwaarden zijn verbonden opnieuw zou beoordelen en de standaarden die in de eerdere beoordeling positief waren bevonden, marginaal zou toetsen. De marginale toetsing houdt in dat het panel vaststelt of het oordeel zoals dat eerder is vastgesteld, nog geldig is in de nieuwe situatie. Het panel heeft een volledig locatiebezoek uitgevoerd om zich op de hoogte te stellen van de situatie met betrekking tot alle standaarden uit het van toepassing zijnde Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198).

Onderstaande overwegingen hebben een belangrijke rol gespeeld in de uiteindelijke beoordeling van het programma door het panel.

De hbo-bachelor Toegepast Filosoof beoogt studenten op te leiden met een brede kennisbasis in het vakgebied, die praktische toepasbare filosofische vaardigheden weten te combineren met een zeer gerichte opleiding binnen het gekozen beroepenveld. De opleiding onderscheidt drie samenhangende werkterreinen waarop de Toegepast Filosoof inzetbaar is, die aansluiten op de drie verschillende afstudeerrichtingen: (1) Bestuur, Economie & Duurzaamheid, (2) Cultuur & Media en (3) Onderwijs. Ten tijde van de eerdere beoordeling had het panel twijfels over de breedte van de profilering van de opleiding. Het panel vroeg zich af of zo'n gecombineerd profiel aantrekkelijk en herkenbaar is voor werkgevers. Het panel formuleerde derhalve als eerste voorwaarde dat de instelling voor alle afstudeervarianten de meerwaarde van het profiel van de Toegepast Filosoof voor de arbeidsmarkt scherper zou moeten formuleren, met een vertaling naar de werkzaamheden in de werkvelden.

In reactie op deze voorwaarde heeft de opleiding haar opleidingsprofiel versterkt door de beroepsspecifieke competenties per afstudeerrichting te vernieuwen en de algemene competenties te herformuleren. Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten (i.c. de algemene en beroepsspecifieke competenties) passen bij het bachelorniveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied. De toevoeging en explicitering van Conceptueel Denken als centrale filosofische vaardigheid draagt volgens het panel bij aan het onderscheidende vermogen van de Toegepast Filosoof ten opzichte van andere beginnende beroepsbeoefenaren in de beroepenvelden waar de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (HTF) voor opleidt. Het panel raadt de opleiding aan om in de verdere

ontwikkeling van het opleidingsprofiel vertegenwoordigers van een breder geconcipieerd werkveld te consulteren, rechtdoend aan het feit dat er niet voor één duidelijke sector opgeleid wordt.

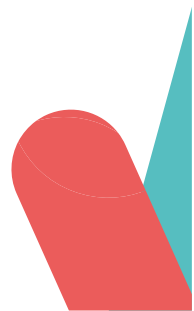
Het programma van de deeltijdse opleiding van 240 EC is opgedeeld in vier leerjaren. In de propedeutische fase biedt het programma een sterke, theoretische en filosofische kennisbasis. Vanaf het tweede leerjaar kunnen studenten kiezen uit drie beroepsgerichte afstudeerrichtingen. Het vierde leerjaar is gereserveerd voor een volwaardige hbo-stage en het afstudeerprogramma. Het panel is van mening dat de opbouw en invulling van het onderwijsprogramma passen bij de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding en voldoende waarborgen bieden voor de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van praktijkgericht onderzoek en de beroepspraktijk. De beroepsgerichte oriëntatie is in de leerlijnen voor de algemene en filosofische vaardigheden goed en overtuigend uitgewerkt. Het panel acht over het algemeen de beoogde leerresultaten adequaat vertaald in de leerdoelen van de modules. Wel stelt het panel vast dat weerslag van de profielwijziging in het curriculum nog in ontwikkeling is. Het beveelt de opleiding aan om er alert op te blijven dat de coördinatoren van de afstudeerrichtingen voldoende geëquipeerd zijn om de docenten aan te sturen bij het doorvoeren van de inhoudelijke vernieuwing.

Het panel is van mening dat docenten op adequate wijze gevarieerde werkvormen hanteren, die voldoende aansluiten bij de heterogeniteit onder de instromende studentenpopulatie. Gezien deze heterogeniteit acht het panel het van belang dat de opleiding naar de toekomst toe voldoende aandacht blijft besteden aan de differentiatie tussen doorstromers vanuit het middelbaar onderwijs en instromers met ruime werkervaring, zowel in termen van ondersteuning als in termen van de vormgeving van het curriculum. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de studeerbaarheid van het programma. Toch vraagt het panel aandacht voor de studeerbaarheid van het programma in deeltijd. Een deeltijddopleiding van 240 EC zou feitelijk veel langer moeten duren dan vier nominale jaren van 60 EC. In dit licht is de verkorte driejarige deeltijdvariant van 80 EC per jaar geen realistische optie voor een reguliere deeltijdstudent.

Het personeel is inhoudelijk en didactisch goed toegerust. Het panel heeft veel vertrouwen in de onderwijskundige en academische kwaliteit van het docententeam. De beroepsbekwaamheid vanuit het hbo-werkveld is voldoende vertegenwoordigd. Het panel heeft kennisgenomen van het voornemen van HTF om op termijn een kernteam van docenten met een vaste aanstelling te formeren. De huisvesting, digitale leeromgeving, studiebegeleiding en informatievoorziening zijn op orde. Het panel waardeert de studiebegeleiding, bijvoorbeeld ten aanzien van de drie niveaus bij de begeleiding van werkstukken. Het panel complimenteert de opleiding met de begeleiding op maat die ze aan de studenten biedt.

Het kwaliteitszorgsysteem is systematisch opgezet en adequaat vormgegeven. Het panel is van mening dat de instelling op adequate wijze diverse evaluatie- en meetactiviteiten heeft ingezet om de kwaliteit van het onderwijs periodiek te beoordelen. De instelling heeft al aantoonbaar een actieve verbetercyclus doorlopen. Het panel acht het positief dat verbeterpunten naar aanleiding van de studentevaluaties geagendeerd en soms al doorgevoerd zijn. Het panel heeft zich ervan vergewist dat de HTF het eigen personeel en de studenten een volwaardige positie heeft gegeven binnen de interne kwaliteitszorgcyclus.

De HTF heeft een toetsplan opgesteld waarmee het beoogt de kwaliteit van toetsing te borgen en consequent te verbeteren. In het toetsprogramma geeft de opleiding overzichtelijk weer hoe de beoogde leerresultaten zijn gerelateerd aan de verschillende modules van de opleiding en hoe deze in het curriculum worden getoetst. Echter stelde het panel ten tijde van de eerdere beoordeling nog enkele tekortkomingen vast ten aanzien van de adequaatheid van de beoordeling. Het panel formuleerde derhalve als tweede voorwaarde dat er meer evidentie moest worden beoordeeld om de doorwerking van recente verbeteringen in de toetsing en beoordeling te verifiëren.

In reactie op deze voorwaarde heeft de opleiding de reeds ingezette verbetertrajecten voortgezet. Het panel is zeer te spreken over de nieuw ontwikkelde toetsmatrizen en toetsmatrix. De toetsen die het panel heeft ingezien zijn van het vereiste niveau. In bestudeerde toetsen en afstudeerwerken komen zowel de algemene competenties als de beroepsspecifieke competenties herkenbaar terug. Wel is het panel van mening dat de algemene competenties van de Toegepast Filosoof beter verankerd kunnen worden in de beoordelingscriteria van de afstudeerwerken opdat inzichtelijk en transparant wordt gemaakt hoe de competenties worden getoetst. Daarnaast heeft het panel ook een grote variatie aangetroffen in de wijze waarop beoordelingsformulieren van afstudeerwerken zijn ingevuld. Zonder af te doen aan de professionele autonomie die nadrukkelijk onderdeel is van de bestuurscultuur binnen de HTF acht het panel het raadzaam om de onderlinge kalibratie te formaliseren. Het panel concludeert dat de examencommissie haar taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen passend vormgeeft. Nu de directeur Onderwijs niet langer zitting neemt in de examencommissie, is het panel van mening dat de onafhankelijkheid van de commissie voldoende geborgd is.

Ten aanzien van de gerealiseerde leerresultaten concludeert het panel dat er voldoende evidentie beschikbaar is om vast te stellen dat de opleiding de beoogde leerresultaten op hbo-niveau realiseert en dat de opleiding ten aanzien van alle drie afstudeerrichtingen aan de 'volkomen cycluseis' voldoet. Ten tijde van de eerdere beoordeling waren twee scripties beschikbaar van slechts één afstudeerrichting. Het panel concludeerde om die reden dat de getoonde evidentie voor de gerealiseerde leerresultaten (met name de eindwerken) nog incompleet was voor de verschillende afstudeerrichtingen. Het panel formuleerde als derde voorwaarde dat een groter en representatief volume aan afstudeerwerken uit alle afstudeerrichtingen moest worden beoordeeld om vast te stellen dat de opleiding over de gehele linie de beoogde leerresultaten op hbo-niveau realiseert.

Sinds de vorige beoordeling zijn er binnen de opleiding Toegepast Filosoof zes afstudeerwerken gerealiseerd. Om het gerealiseerde eindniveau te beoordelen heeft het panel alle afstudeerwerken en hun bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. De kwaliteit van de afstudeerwerken die het panel heeft bestudeerd varieerde, maar over de gehele linie is het panel ervan overtuigd dat de afstudeerwerken qua niveau passend zijn bij de bacheloropleiding. Wel raadt het panel de opleiding aan om een eenduidige visie te ontwikkelen en uit te dragen met betrekking tot de status van het afstudeerwerk. Het panel heeft de indruk dat afgestudeerden in bij de opleiding passende beroepscontexten terecht komen en daarbinnen de beoogde (ethische) reflectie op en verdieping van maatschappelijke vraagstukken kunnen bieden.

Het panel komt tot een eindoordeel positief ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Toegepast Filosoof van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten. Het panel stelt voor de graad Bachelor of Arts toe te kennen aan afgestudeerden van de hbo-bachelor Toegepast Filosoof en de opleiding onder te brengen in het CROHO-onderdeel Taal en cultuur.

Den Haag, 30 november 2019

Namens het panel ter beoordeling van de verzwaarde, uitgebreide toets nieuwe opleiding hbo-bachelor Toegepast Filosoof van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie,

Prof. dr. Marc Vermeulen
(voorzitter)

Aurelie van 't Slot MA
(secretaris)

2 Introductie

2.1 Werkwijze panel

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) ontving op 9 juli 2019 een aanvraag ten behoeve van de verzwaarde toets nieuwe opleiding voor de opleiding hbo-bachelor Toegepast Filosoof van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (HTF).

De verzwaarde toets nieuwe opleiding is een onderdeel van de procedure voor erkenning van een instelling als rechtspersoon hoger onderwijs. De verzwaarde toets nieuwe opleiding bekijkt de gerealiseerde kwaliteit van de opleiding ten aanzien van alle standaarden van het uitgebreide kader. Tevens geldt de wettelijke eis van een 'volkomen cyclus', d.w.z. dat er eindwerken van de opleiding te behoorden moeten zijn. Met het rapport van de verzwaarde toets nieuwe opleiding zal de instelling een aanvraag doen bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor erkenning als rechtspersoon hoger onderwijs. Deel van de erkenningsprocedure is tevens een onderzoek door de Inspectie van het Onderwijs.

Het succesvol doorlopen van de verzwaarde toets nieuwe opleiding is een voorwaarde voor erkenning als rechtspersoon. Zonder deze erkenning kan de instelling geen wettelijk beschermde getuigschriften of diploma's afgeven.

De opleiding hbo-bachelor Toegepast Filosoof heeft in 2017 reeds een verzwaarde toets nieuwe opleiding doorlopen, waarbij het panel tot het eindoordeel positief onder voorwaarden kwam. De door het panel geformuleerde voorwaarden waren verbonden aan standaard 1, standaard 10 en standaard 11. Het destijds geldende beoordelingskader bood de mogelijkheid van een voorwaardelijke uitkomst van de verzwaarde toets nieuwe opleiding. Het huidige kader kent die mogelijkheid niet. Dit voorwaardelijke oordeel volstond echter niet voor erkenning van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie als rechtspersoon hoger onderwijs. Omdat de instelling geen rechtspersoon hoger onderwijs was, kon zij de nieuwe opleiding niet binnen zes maanden na het besluit van de NVAO laten registreren in CROHO. Daarmee verviel de toegekende toets nieuwe opleiding onder voorwaarden van rechtswege.

De NVAO heeft de instelling bij brief van 6 september 2018 (NVAO/20182560/LL) laten weten dat bij indiening van een nieuwe aanvraag voor een verzwaarde toets opleiding binnen de termijn die eerder gold voor de toetsing van voorwaarden, de beoordeling zich voornamelijk zou richten op de standaarden waaraan voorwaarden zijn verbonden. Ten aanzien van de standaarden die in de eerdere beoordeling positief zijn bevonden, zou het panel marginaal oordelen en vaststellen of het oordeel zoals dat eerder is vastgesteld, nog geldig is in de nieuwe situatie.

De instelling heeft voor de aangegeven termijn een nieuwe aanvraag ingediend. In het informatiedossier gaat zij uitgebreid in op de standaarden waar voorwaarden voor golden, en vermeldt voor de eerder als positief beoordeelde standaarden de belangrijkste ontwikkelingen sinds de vorige beoordeling. In het kader van de beoordeling heeft het panel de instelling om aanvullende informatie gevraagd en heeft deze ook ontvangen en betrokken bij de oordeelsvorming, voornamelijk met betrekking tot de standaarden 2 en 3. Tevens heeft de instelling een steekproef van toetsen en de eindwerken die sinds de vorige beoordeling waren afgerond, aangeleverd. Voor de volledigheid is het adviesrapport van de eerdere beoordeling opgenomen als bijlage 3.

Om de nieuwe opleiding te beoordelen, heeft de NVAO een panel van experts vastgesteld met de volgende samenstelling:

- prof. dr. Marc Vermeulen (voorzitter), Hoogleraar Onderwijs sociologie aan Tilburg University en de Open Universiteit Nederland;
- drs. Hans Wessels, Lerarenopleider Filosofie van de Universiteit Utrecht;

- drs. Agnes van der Linden, Onderwijskundige en onafhankelijk consultant, ad-interim programma manager Communicatie van De Haagse Hogeschool;
- dr. ir. Jan van der Stoep, Lector Journalistiek en Communicatie en Lector Bezieling en Professionaliteit van de Christelijke Hogeschool Ede;
- prof. dr. Tsjalling Swierstra, Hoogleraar Filosofie en hoofd van het Departement Filosofie van de Universiteit Maastricht;
- Bert van Laar MA, masterstudent Bestuurs- en Organisatiewetenschap aan de Universiteit Utrecht.

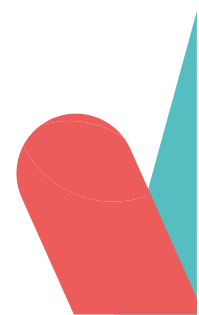
Het panel werd bijgestaan door dr. Thomas de Bruijn, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator en door Aurelie van 't Slot MA, zelfstandig adviseur, als secretaris.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de verzwaarde toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid en daartoe de aangeleverde toetsen en eindwerken bekeken. Op 17 oktober 2019 is het panel bij elkaar geweest. Tijdens deze bijeenkomst zijn de eerste bevindingen van het panel besproken en nadere vragen geformuleerd voor het locatiebezoek. Tevens heeft het panel haar bevindingen met betrekking tot de bestudeerde toetsen en eindwerken besproken. Daarbij is in het bijzonder aandacht besteed aan de standaarden waar het panel ten tijde van de eerdere beoordeling voorwaarden aan had verbonden, maar de andere standaarden zijn ook ruimschoots aan bod gekomen.

Op 18 oktober 2019 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 1. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna het conceptrapport is vastgesteld door de voorzitter. Het adviesrapport is op 3 december 2019 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 3 december 2019 gereageerd op het adviesrapport. Er waren geen correcties, waarmee het definitieve rapport is vastgesteld door de voorzitter. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 3 december 2019 aan de NVAO aangeboden.

2.2 Panel rapport

Het eerste hoofdstuk van dit rapport is het samenvattend advies en het huidige hoofdstuk is de introductie.

Het derde hoofdstuk heeft een omschrijving van het programma waaronder de positionering van de opleiding binnen de instelling en binnen het hoger onderwijsbestel in Nederland.

Het panel geeft zijn bevindingen, overwegingen en conclusies weer in hoofdstuk 4 aan de hand van de onderwerpen en standaarden uit het relevante kader.

De bevindingen zijn de objectieve feiten zoals waargenomen door het panel in de aangeleverde documentatie en gedurende het locatiebezoek. De overwegingen bevatten de oordelen, meningen en zienswijzen van het panel en de mate waarop deze effect hebben op het uiteindelijke oordeel van het panel op de standaard. Op basis van de overwegingen wordt ook een algemeen eindoordeel uitgesproken.

Tot slot worden de oordelen per standaard in een tabel weergegeven.

3 Beschrijving van de instelling

3.1 Algemene gegevens

Instelling	: Hogeschool voor Toegepaste Filosofie
Opleiding	: hbo-bachelor Toegepast Filosoof
Variant	: Deeltijd
Graad	: Bachelor of Arts
Afstudeerrichtingen	: a) Bestuur, Economie en Duurzaamheid (BED) b) Cultuur & Media (CM) c) Onderwijs (OW)
Locatie	: Utrecht
Studieomvang (EC)	: 240 EC
CROHO-onderdeel	: Taal en cultuur

Voorstel voor indeling in een visitatiegroep: nader te bepalen.

3.2 Profiel instelling

De Hogeschool voor Toegepaste Filosofie (HTF) stelt zich ten doel om middels de beoogde hbo-opleiding Toegepast Filosoof beroepsonderwijs in de filosofie aan te bieden en studenten voor te bereiden op een beroep op het gebied van bestuur, economie en duurzaamheid, in de cultuur en de media of in het onderwijs. Daarmee beoogt zij een brug te slaan tussen de reflectie die de filosofie biedt en de eisen die het maatschappelijke leven stelt. Onderwijs wordt verzorgd door hoogopgeleide docenten die minimaal over een masterdiploma beschikken. Daarnaast worden docenten geacht over relevante werkervaring te beschikken in het vak waartoe zij opleiden.

Naast de opleiding tot Toegepast Filosoof biedt de HTF studenten de mogelijkheid om enkele Kennismakingsmodules Filosofie te volgen, een vrije studierichting te kiezen, of een breed basisjaar te volgen. Wanneer het basisjaar met goed gevolg wordt afgelegd ontvangen studenten het certificaat Basiskwalificatie Filosofie. De opleidingen van de HTF worden uitsluitend in deeltijd aangeboden, waardoor een combinatie van leren en werken mogelijk is.

3.3 Profiel Opleiding

De deeltijdse bacheloropleiding Toegepast Filosoof van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie beoogt in het onderwijsprogramma toegepast filosofieonderwijs op hoogwaardig hbo-niveau aan te bieden. De opleiding is in 2014 gestart en had in september 2019 een instroom van 51 studenten. De HTF geeft aan niet primair gericht te zijn op groei van het studentenaantal en winst, maar op de kwaliteit van de opleiding. In 2024 wil de instelling niet meer dan rond de vierhonderd studenten tellen.

Het onderwijsprogramma bedraagt 240 EC en wordt als een vierjarig traject enkel in deeltijd aangeboden. Onder bepaalde voorwaarden is het ook mogelijk om een verkort driejarig traject te volgen. De onderwijstaal van de opleiding is Nederlands. De opleiding onderscheidt drie samenhangende werkterreinen waarop de Toegepast Filosoof inzetbaar is. De verschillende afstudeerrichtingen sluiten aan bij deze drie werkterreinen:

- 1) Bestuur, Economie & Duurzaamheid (BED)
- 2) Cultuur & Media (CM)
- 3) Onderwijs (OW)

De HTF stelt dat de maatschappelijke problemen van de eenentwintigste eeuw dusdanig complex zijn dat (ethische) reflectie en verdieping noodzakelijk zijn om deze problemen te kunnen contextualiseren en mogelijke oplossingsrichtingen aan te reiken. Volgens de HTF zullen de komende tijd de grenzen tussen traditionele beroepen, vakdisciplines en kennisdomeinen vervagen en zal de beroepspraktijk nieuwe vormen aannemen. De behoefte aan goede

generalisten zal toenemen. De Toegepast Filosoof is zich bewust van deze veranderingen in de samenleving en weet daar beroepsmatig op in te spelen: enerzijds met een brede kennisbasis en praktische toepasbare filosofische vaardigheden, en anderzijds met een zeer gerichte opleiding binnen het gekozen beroepenveld.

4 Beoordeling per standaard

In dit hoofdstuk wordt de evaluatie door het panel van de standaarden omschreven. Bij elke standaard geeft het panel zijn bevindingen, overwegingen en oordeel weer. De beoordeling is gebaseerd op de standaarden en criteria zoals beschreven in het Beoordelingskader voor de verzwaarde toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2019, nr. 3198). De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en gerealiseerde kwaliteit van de opleiding.

Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel: voldoet, of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding: positief of negatief.

4.1 Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Ten tijde van de eerdere beoordeling stelde het panel vast dat de HTF een beroeps- en opleidingsprofiel voor de beoogde hbo-opleiding tot Toegepast Filosoof heeft ontwikkeld, gebaseerd op haar onderwijsvisie en gesprekken met deskundigen vanuit de filosofische wetenschap en het werkveld. De opleiding kent beoogde leerresultaten, waarbij onderscheid is gemaakt naar algemene competenties van de Toegepast Filosoof en specifieke competenties voor de vier afstudeerrichtingen die de opleiding destijds had, gerelateerd aan een werkveld. Over het algemeen achtte het panel de beoogde leerresultaten van het juiste niveau voor een bacheloropleiding. Het panel onderschreef dat het profiel van de opleiding nieuw is in Nederland, waardoor dit nog verder moet worden ontwikkeld om uniek en onderscheidend te worden. Het panel had namelijk twijfels over de breedte van de profilering van de opleiding tot Toegepast Filosoof. Het panel vroeg zich af of zo'n gecombineerd profiel aantrekkelijk en herkenbaar is voor werkgevers. Ook leefde bij het panel de vraag of afgestudeerden op de arbeidsmarkt kunnen concurreren met vergelijkbare beginnende beroepsbeoefenaren in datzelfde veld (zoals afgestudeerden hbo-Journalistiek, hbo-Bestuurskunde of hbo-Economie/Bedrijfskunde). Zo dient duidelijker te worden dat het primair gaat om een beginnend beroepsbeoefenaar Toegepast Filosoof die door specialisatie op het functioneren in een van de vier werkvelden is voorbereid.

Op basis van bovenstaande bevindingen en overwegingen kwam het panel bij de eerdere beoordeling tot het oordeel 'voldoet ten dele' voor deze standaard. Het panel concludeerde dat de opleiding voor het profiel van hbo-bachelor Toegepast Filosoof in de kern passende beoogde leerresultaten hanteert. Het panel formuleerde echter als eerste voorwaarde dat de instelling voor alle vier afstudeervarianten de meerwaarde van het profiel van de Toegepast Filosoof voor de arbeidsmarkt scherper zou moeten formuleren, met een vertaling naar de werkzaamheden in de vier werkvelden. Zo dient duidelijker te worden dat het gaat om een beginnend beroepsbeoefenaar Toegepast Filosoof die op een bepaald werkveld is voorbereid. De afbakening met het profiel van andere beginnende beroepsbeoefenaren in datzelfde veld dient te worden verhelderd.

In het nieuwe informatiedossier licht de opleiding toe dat zij in overleg met de werkveldcommissies heeft gekozen om het aantal afstudeerrichtingen vanaf het studiejaar 2018-2019 te reduceren tot:

- 1) Bestuur, Economie & Duurzaamheid (BED)¹
- 2) Cultuur & Media (CM)

¹ In het informatiedossier wordt deze richting soms ook Beleid, Economie & Duurzaamheid genoemd; de hier gebruikte naam komt uit het OER en is voor het panel leidend.

3) Onderwijs (OW)

Door de voormalige afstudeerrichtingen Beleid & Bestuur en Economie & Duurzaamheid samen te voegen in de afstudeerrichting Bestuur, Economie & Duurzaamheid en de voormalige afstudeerrichting Journalistiek & Media te verbreden tot Cultuur & Media beoogt de opleiding haar beroepsprofiel te versterken. In het informatiedossier benadrukt de opleiding dat haar oude profiel ten onrechte de indruk opwerkte dat de HTF een hbo-opleiding Bestuurskunde aanbood of zich voordeed als een School voor Journalistiek. Deze pretentie heeft zij getracht weg te nemen door het beroepsprofiel te versterken en de beroepsspecifieke competenties per afstudeerrichting te vernieuwen, waarbij zij gebruik heeft gemaakt van zowel de evaluatieve feedback vanuit de drie werkveldcommissies als van de input uit het Coördinatorenoverleg en de overlegbijeenkomsten van de vakgroepen waaraan de docenten van de drie afstudeerrichtingen deelnemen. Bij de beschrijving van de beroepscompetenties hebben verschillende overwegingen een rol gespeeld.

- Er is een evenwichtige verdeling van de aandacht voor de componenten kennis, vaardigheden, toepassing en beroepshouding.
- In de positionering ten opzichte van andere hbo-opleidingen onderscheidt de Toegepast Filosoof zich dankzij de sterke filosofische kenniscomponent van de opleiding en door de specifieke filosofische vaardigheden.
- In de positionering ten opzichte van universitaire opleidingen Filosofie neemt de praktijkgerichtheid bij de hbo-opleiding Toegepaste Filosofie een centrale positie in. Praktijkgericht onderzoek is geen doel op zich, maar een instrument ter ondersteuning van de eigen beroepsuitoefening.

De consultatie van de verschillende gremia binnen de instelling heeft tevens geleid tot een herformulering van de algemene competenties, die zich nu richten op de volgende deelgebieden: (1) toepassing van filosofische kennis en vaardigheden, (2) praktijkgericht onderzoek en (3) professioneel werken. Wijzigingen ten aanzien van de algemene en beroepsspecifieke competenties hebben hun weerslag gekregen in een nieuwe versie van het Opleidingsprofiel Toegepaste Filosofie, tevens toegevoegd als bijlage aan het informatiedossier.

De afstudeerrichting Bestuur, Economie & Duurzaamheid (BED) leidt studenten op tot normatieve professionals die over reflectieve vaardigheden beschikken en kunnen omgaan met complexiteit, onvoorspelbaarheid en tijdelijkheid. Het beroepsprofiel van BED stelt afgestudeerden in staat om in zowel commerciële als non-profitorganisaties een functie te vervullen als bijvoorbeeld beleidsmedewerker, projectmedewerker innovatie, adviseur *good governance* of bestuurssecretaris. Het panel heeft vastgesteld dat bij de formulering van de beroepsspecifieke competenties van BED rekening is gehouden met de afspraken van het Landelijk Overleg Bestuurskundige Opleidingen. Voor het panel was aanvankelijk onduidelijk wat de inhoudelijke beweegredenen waren om de voormalige afstudeerrichtingen Beleid & Bestuur en Economie & Duurzaamheid samen te voegen. Tijdens het locatiebezoek lichtte het instellingsbestuur toe dat bij de herziening van het beroepsprofiel van de opleiding niet alleen is gekeken naar de inhoudelijke kant, maar ook praktische overwegingen een rol hebben gespeeld. De instelling meende dat de verschillen tussen de afstudeerrichtingen Beleid & Bestuur en Economie & Duurzaamheid reeds klein waren en dat ook de afstudeeronderwerpen erg dicht bij elkaar lagen.

De afstudeerrichting Cultuur & Media (CM) heeft tot doel mensen op te leiden die filosofische kennis kunnen combineren met kennis van media en cultuur. Het bereikte niveau van diepgang en analysevermogen stelt de afgestudeerde Toegepast Filosoof Cultuur & Media in staat om ontwikkelingen te duiden, problemen te doorgronden en mogelijke oplossingen te bieden. Met de verbreding van de afstudeerrichting kunnen studenten beroepsmatig terecht op het brede terrein van de cultuursector, media en journalistiek. Bij de formulering van de beroepsspecifieke competenties is rekening gehouden met het landelijk beroeps- en opleidingsprofiel van de hbo-bachelor Journalistiek.

De competenties van de Toegepast Filosoof Onderwijs (OW) zijn afgeleid van de eisen die de wetgever aan het leraarschap stelt (zie de Wet op de beroepen in het onderwijs). De instelling beoogt dat gediplomeerden als tweedegraads docent filosofie en/of burgerschap in het voorgezet en middelbaar beroepsonderwijs aan de slag kunnen. Uit het informatiedossier blijkt dat de afstudeerrichting Onderwijs sinds de eerdere beoordeling alleen nog maar opleidt tot een tweedegraads lesbevoegdheid voor de schoolvakken Filosofie en Burgerschap. Daarmee komt de instelling tegemoet aan de opmerkingen van het panel in het eerder bezoek. Tijdens het gesprek met het werkveld werd duidelijk dat op verzoek van de werkveldcommissie meer aandacht wordt besteed aan burgerschap en de daarvoor benodigde filosofische vaardigheden en socratische houding. De vertegenwoordiger van het werkveld Onderwijs benadrukte in het gesprek met het panel dat er vanuit de focus op burgerschap duidelijk een behoefte is aan het profiel Toegepast Filosoof Onderwijs, omdat afgestudeerden binnen deze richting over vaardigheden beschikken om het gesprek te verbreden en verschillende standpunten in te nemen.

In het informatiedossier beargumenteert de HTF dat haar beroepsspecifieke karakter nadrukkelijk tot uiting komt in de door de opleiding verweven Vaardighedenlijn. Hieraan heeft zij sinds de eerdere beoordeling een nieuwe vaardigheid toegevoegd, namelijk Conceptueel Denken. De opleiding definieert deze vaardigheid als de combinatie van conceptuele analyse en conceptontwikkeling, en ziet dit als de centrale filosofische vaardigheid van de HTF-student. Hiermee onderscheidt de HTF-student zich nadrukkelijk van andere beginnende beroepsbeoefenaren in de beroepenvelden waar de HTF voor opleidt.

Samenvattend stelt de HTF dat de beroepsrol van de Toegepast Filosoof weliswaar raakvlakken heeft met andere beroepsrollen, zoals die van journalisten, bedrijfskundigen of beleidsmedewerkers, maar dat de Toegepast Filosoof zich tegelijkertijd onderscheidt van deze professionals door de specifieke kennis van de filosofie en het vermogen deze kennis toe te passen in de werkvelden waarvoor hij wordt opgeleid. De beroepshouding van de Toegepast Filosoof wordt omschreven als onderzoekend, (door)vragend en praktijkgericht. Deze onderscheidende kenmerken werden ook erkend door de vertegenwoordigers van het werkveld met wie het panel tijdens het locatiebezoek sprak.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de HTF overtuigend heeft aangetoond dat het beroepsprofiel van de Toegepast Filosoof in de drie gekozen werkvelden is aangescherpt. Mede door afstemming met de werkveldcommissies en de interne belanghebbenden is een inhoudelijk relevant en onderscheidend beroepsprofiel ontstaan. Het feit dat de opleiding de pretentie heeft weggenomen dat zij journalisten of bedrijfskundigen zou opleiden, ziet het panel als een verbetering. Ook de toevoeging en explicitering van de vaardigheid Conceptueel Denken aan de Vaardighedenlijn draagt volgens het panel bij aan het onderscheidende vermogen van de HTF-student ten opzichte van andere beginnende beroepsbeoefenaren in de beroepenvelden waar de HTF voor opleidt. Met de ontwikkeling van de conceptuele leerlijn wordt bovendien sterker ingezet op filosofische vaardigheden, waardoor studenten meer handvatten meekrijgen om professionele uitdagingen op een filosofische manier te analyseren en conceptualiseren.

De beoogde leerresultaten in de vorm van algemene en beroepsspecifieke competenties geven een overzicht van dat wat de opleiding beoogt te bereiken. Het panel stelt vast dat de beoogde leerresultaten passen bij het bachelorniveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied. Het panel waardeert het dat het profiel van de afstudeerrichting Onderwijs is versmald tot de bevoegdheden Filosofie en Burgerschap. Het panel ziet dat op het niveau van de profilering de opleiding Toegepast Filosoof een belangrijke stap heeft gemaakt. Deze nader aangescherpte profilering zal naar de toekomst verder vertaald moeten worden in het onderwijsprogramma. De HTF ziet het opleidingsprofiel als een profiel in ontwikkeling. Het panel beveelt de opleiding aan om in deze ontwikkeling door te gaan en daarbij vertegenwoordigers van een breder geconcipieerd werkveld te consulteren,

rechtdoend aan het feit dat er niet voor één duidelijke sector opgeleid wordt. Het panel is van oordeel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Conclusie: Voldoet

4.2 Programma; oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

In het adviesrapport van de eerdere beoordeling deed het panel verslag van de volgende bevindingen:

Het panel stelt vast dat de HTF de beroepsgerichte oriëntatie van het programma in het informatiedossier uitgebreid heeft onderbouwd. Het curriculum van de opleiding kent verschillende leerlijnen. De opleiding maakt een onderscheid in vaardigheden die studenten zowel in de propedeutische als de postpropedeutische fase in de 'vaardighedenlijn' leren. De vijf algemene vaardigheden komen gedurende de eerste drie jaar van de opleiding tijdens alle modules aan de orde.

In de HTF-Vaardighedengids zijn de volgende vijf vaardigheden toegankelijk uitgelegd en toegelicht: schrijfvaardigheid, leesvaardigheid, spreekvaardigheid (Retorica), argumenteren en onderzoeksvaardigheden. Deze vijf algemene vaardigheden zijn gemeenschappelijk voor alle afstudeerrichtingen van de opleiding. De specifiek filosofische vaardigheden, zoals de socratische gespreksvoering, het filosofisch debat en de argumentatievaardigheden, komen aan de orde in de modules 'Filosofische Vaardigheden I en II' en de module 'Retorica'.

In de postpropedeutische fase start de opleiding met de leerlijn Onderzoekskunde, die in de propedeutische fase onder meer in de module Wijsgerige Ethiek en Wetenschapsfilosofie is voorbereid. In het curriculum van de postpropedeutische fase zijn in het tweede en derde jaar drie module Onderzoekskunde opgenomen (totaal 8 EC). Het panel stelt vast dat de instelling in de onderzoeksleerlijn nadrukkelijk aandacht wil besteden aan datgene wat de instelling beschouwt als haar unieke kenmerk, namelijk het specifiek filosofische, praktijkgerichte onderzoek. Dit is uitgewerkt in de notitie Toegepast Filosofisch Onderzoek. In de gesprekken heeft het panel vernomen dat de opleiding de onderzoeksleerlijn heeft versterkt naar aanleiding van de beoordelingen van de eindwerkstukken van studenten.

Het panel constateert dat vanaf het tweede jaar beroepsvorming centraal staat, waarbij het accent ligt op het leren functioneren als Toegepast Filosoof binnen de gekozen werkvelden. Studenten kunnen kiezen uit vier beroepsgerichte afstudeerrichtingen. De student die passende beroepsvaardigheden moet ontwikkelen, brengt die onder meer tot uitdrukking in de onderbouwing van beroepsproducten en -handelingen. De instelling hecht veel belang aan de werkplek of de stage van de studenten. In de module Keuzeactiviteit biedt de opleiding ook ruimte voor een beroepsgerichte invulling. Een voorbeeld van een beroepsgerichte module in het derde jaar van de richting Journalistiek en Media is 'Ondernemerschap' (4 EC) (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, pp. 15-16).

Het panel stelt vast dat de HTF sinds de vorige beoordeling de vaardigheid Conceptueel Denken heeft toegevoegd aan de Vaardighedenlijn. Deze vaardigheid, bestaande uit conceptuele analyse en conceptontwikkeling, loopt als een van de leerlijnen door de gehele opleiding en wordt bij alle modules, studiebegeleidingsuren, de stage en het afstuderen geoefend en in de praktijk gebracht. Ook besteedt het curriculum structureel aandacht aan het toepassen van de

vaardigheid in papers en werkstukken. Zo leveren studenten bij verschillende modules verplicht een tweede versie van de paper in, waarin zij de door de docent gegeven feedback dienen te verwerken. Het panel leerde tijdens het locatiebezoek dat het niet zozeer gaat om een nieuw toegevoegde vaardigheid, als wel om een explicitering van wat kennelijk reeds onderdeel uitmaakte van het curriculum. Deze explicitering zal curriculumtechnisch verder vertaald en meer consistent uitgewerkt moeten worden. Het panel begreep tijdens het gesprek met het instellingsbestuur dat de HTF een taakgroep heeft ingericht die verantwoordelijk is voor de verdere uitrol van deze vaardigheid in het onderwijsprogramma.

Uit het nieuwe informatiedossier blijkt dat de HTF haar onderzoeksleerlijn verder heeft versterkt door het vak Onderzoekskunde uit te breiden met drie studiepunten. Ook krijgen studenten in het derde jaar tijdens de module Toegepaste Ethiek les van een docent die als filosoof in het beroepenveld BED werkt en verschillende manieren van filosofisch onderzoek en filosofische methodes aan de hand van praktijkvoorbeelden met studenten bespreekt en oefent. Tot slot is de opzet van het Verantwoordingverslag in het kader van het Afstudeerprogramma veranderd. Studenten dienen nu te reflecteren op hoe zij tijdens hun Afstudeerprogramma hebben voldaan aan de verschillende algemene en beroepsspecifieke competenties van de HTF.

Daarnaast heeft de HTF de leerlijn Schriftelijke Taalvaardigheid uitgebreid en aangepast. In het informatiedossier wordt een overzicht geboden van alle modules en bijbehorende toetsvormen (incl. voorbeeldtoetsen en beoordelingsformulieren) waarin de schriftelijke taalvaardigheid wordt geoefend. De HTF beargumenteert dat studenten met het doorlopen van deze leerlijn, en in het bijzonder vanwege de integrale beoordeling van het taalniveau van hun stageverslag en hun afstudeerwerkstuk in de modules Schriftelijke Taalvaardigheid III en Schriftelijke Taalvaardigheid IV, een hoger niveau van schriftelijke taalvaardigheid bereiken.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de oriëntatie en invulling van het programma voldoende waarborgen bieden voor de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van praktijkgericht onderzoek en de beroepspraktijk. De beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding is adequaat vertaald in de leerlijnen voor de algemene en de filosofische vaardigheden. De uitwerking van de filosofische vaardigheden is in de ogen van het panel overtuigend met het oog op het functioneren van een Toegepast Filosoof. Het panel is van mening dat de leerlijn Schriftelijke Taalvaardigheid aantoonbaar is uitgebreid, blijkens het overzicht van modules en bijbehorende toetsvormen waarin deze vaardigheid wordt geoefend en getoetst. Ook is het panel van mening dat de onderzoeksleerlijn ten opzichte van de vorige beoordeling duidelijk is versterkt, in het bijzonder door de explicitering van de vaardigheid Conceptueel Denken. Het panel vindt het positief dat de curriculumtechnische explicitering zal geschieden onder het toezicht van een taakgroep.

Het panel constateert dat de opleiding regelmatig contact onderhoudt met het werkveld om de actualiteit van het beroepsprofiel en de aansluiting op de behoeften van het werkveld te toetsen. De opleiding is in staat deze contacten te bewerkstelligen door enerzijds docenten aan te trekken die als filosoof werkzaam zijn in de beroepspraktijk en anderzijds per afstudeerrichting een werkveldcommissie in te stellen, bestaande uit onafhankelijke en deskundige vertegenwoordigers uit de beroepenvelden waarvoor zij opleidt. De vertegenwoordigers van het werkveld bevestigden tijdens het locatiebezoek dan ook dat het onderwijsprogramma aansluit bij de eisen en verwachten van het beroepenveld.

Het panel waardeert de vertaling van de beroepsgerichte oriëntatie in de specifieke competenties voor de beoogde werkvelden. Het programma biedt volgens het panel voldoende mogelijkheid om ervaring vanuit de eigen werkplek of stage in de opleiding mee te brengen. Het programma is voldoende gericht op de voorbereiding om als beginnend beroepsbeoefenaar Toegepast Filosoof in één van drie werkvelden te kunnen functioneren. Op grond van bovenstaande overwegingen acht het panel het eerdere positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.2.1 Programma; inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De bacheloropleiding tot Toegepast Filosoof heeft een omvang van 240 EC en kent twee deeltijdvarianten: vier studiejaar van elk 60 EC of drie studiejaar van elk 80 EC. Het panel stelt vast dat de opleiding is opgedeeld in overzichtelijke modules die kunnen worden herkanst. Het volledige programma van de opleiding is opgenomen in het Moduuloverzicht, de Moduulbeschrijvingen, de Onderwijs- en Examenregeling (OER) en de Studiegids van de HTF.

In de propedeutische fase legt het programma een stevig fundament voor de basiskennis en de basisvaardigheden, die de Toegepast Filosoof nodig heeft voor zijn beroepspraktijk. Het onderwijsprogramma van het propedeusejaar heeft drie doelstellingen: oriëntatie, verwijzing en selectie. Het algemene basisjaar van de vierjarige variant is voor alle afstudeerrichtingen hetzelfde. Hierin worden nog geen richtingspecifieke vakken aangeboden, maar uitsluitend algemeenfilosofische. In het eerste jaar staan de volgende vakken op het programma:

Leerjaar 1	Modules propedeutische fase	Aantal EC
	Inleiding Filosofie 1	5
	Schriftelijke taalvaardigheid I en II (3 EC en 6 EC)	9
	Filosofische vaardigheden I	8
	Oriëntatie op de stage	4
	Levenskunst 1	5
	Wijsgerige Ethiek 1	5
	Wijsgerige Antropologie 1	5
	Politieke en Sociale Filosofie 1	5
	Wetenschapsfilosofie 1	5
	Oriëntatie op de drie afstudeerrichtingen van de postpropedeutische fase (3x 3 EC)	9

Als gevolg van de wijzigingen ten aanzien van het profiel van de opleiding is ook het curriculum gewijzigd ten opzichte van hetgeen ter beschikking werd gesteld aan het panel tijdens de eerdere beoordeling. In de propedeutische fase is naar aanleiding van de uitbreiding van de leerlijn Schriftelijke Taalvaardigheid het aantal studiepunten voor deze vaardighedenmodules uitgebreid van 7 EC naar 9 EC. Vanaf het tweede leerjaar kunnen studenten kiezen uit drie beroepsgerichte afstudeerrichtingen en hiervan de beroepsgerichte modules volgen. Tijdens drie oriëntatiemodules ontvangen de studenten in het eerste jaar uitgebreid informatie over de drie afstudeerrichtingen. De studierichtingen kennen een gerichte opbouw: van het aanbieden van basiskennis en basisvaardigheden naar het leren zelfstandig te werken in de beroepspraktijk.

Vanwege de profielwijziging is het aantal afstudeerrichtingen gereduceerd. Voor de afstudeerrichting Bestuur, Economie & Duurzaamheid (BED) betekent dit dat een aantal vakken uit de voormalige afstudeerrichtingen Beleid & Bestuur en Economie & Duurzaamheid zijn samengevoegd. Het aandeel beroepsgerichte vakken is verminderd ten opzichte van het aandeel filosofische vakken. De eerdere op zichzelf staande bedrijfskundige vakken zijn nu geïntegreerd in de andere vakken. Het panel begreep van de coördinator BED dat in deze integratie de bedrijfskundige aspecten van de afstudeerrichting ook beter tot hun recht komen. Belangrijke vakken voor Bestuur, Economie & Duurzaamheid in het tweede jaar zijn:

- Inleiding Bestuurskunde (4 EC);
- Inleiding Economie 1 en 2 (totaal 6 EC);
- Inleiding Duurzaamheid (4 EC).

Voor de afstudeerrichting Cultuur & Media (CM) heeft men het vakkenaanbod herzien, wat heeft geleid tot meer filosofische diepgang. De HTF heeft daarnaast bewust gekozen om een nieuwe coördinator CM aan te stellen die geschoold is als filosoof, maar tegelijkertijd een achtergrond heeft in de journalistiek. Belangrijke vakken voor Cultuur & Media in het tweede jaar zijn:

- o Inleiding Cultuur en Media 1 en 2 (totaal 8 EC);
- o Interviewtechnieken (4 EC);
- o Creatief Denken I en II (totaal 8 EC);
- o Creatief Schrijven (6 EC).

Voor de afstudeerrichting Onderwijs (OW) heeft de herziening van het profiel van de opleiding geen noemenswaardige wijzigingen opgeleverd. Belangrijke vakken voor Onderwijs in het tweede jaar zijn:

- o Filosofie van Onderwijs en Opvoeding (4 EC);
- o Vakdidactiek I-III (totaal 12 EC);
- o Algemene Pedagogiek (4 EC).

Belangrijke vakken voor alle richtingen BED, CM en OW zijn in het derde jaar:

- o Toegepaste Ethiek (6 EC);
- o Toegepaste Politieke Filosofie 1 en 2 (totaal 8 EC);
- o Meewerkstage (15 EC).

In het vierde jaar is sprake van een volwaardige hbo-projectstage van 15 EC, waarbij de student uiteindelijk zelfstandig leert te werken. De HTF heeft hiervoor een Stagegids ontwikkeld. In het informatiedossier las het panel dat verschillende HTF-studenten inmiddels stage hebben gelopen, onder meer bij de Internationale School voor Wijsbegeerte, de Stichting Technasium, de gemeente Vlissingen en NPO1, alsmede bij diverse scholen voor voortgezet onderwijs. Tijdens het gesprek met de vertegenwoordigers van het werkveld bleek dat de stage-biedende organisaties over het algemeen zeer tevreden zijn over de inbreng van een Toegepast Filosoof op de werkvloer en de verdieping die zij kunnen bieden.

In het vierde jaar doorloopt de student verder het Afstudeerprogramma van 25 EC. Hiertoe heeft de HTF voor studenten de Studiehandleiding Afstuderen (2019-2020) opgesteld. Voor het Afstudeerprogramma dient de student op de werk- of stageplek zelfstandig praktijkgericht onderzoek op hbo-niveau te verrichten. De student moet in het afstudeerwerkstuk een proeve van kennis, kunde en onderzoeksvaardigheden laten zien.

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel met het bestuur, de coördinatoren van de afstudeerrichtingen en docenten gesproken over de manier waarop men de profielwijziging, en in het bijzonder de centrale filosofische vaardigheid Conceptueel Denken, heeft doorontwikkeld binnen het curriculum van de opleiding. De profielwijziging was steeds onderwerp van gesprek binnen de vakgroep- en coördinatoren-overleggen. De doorvertaling naar het niveau van de docenten is nog in gang. De coördinatoren hebben vertrouwen in het vermogen van de docenten om de profielwijziging in de praktijk te brengen. De instelling ziet dat het geringe aantal overlegmomenten, als gevolg van de kleine aanstellingsomvang van docenten, hierbij wel een uitdaging is.

Overwegingen

De opleiding heeft conform de gestelde tekortkoming bij standaard 1 haar profiel herzien. Het panel is van mening dat de daarop gebaseerde wijzigingen in het curriculum tot de ontwikkelruimte van de opleiding behoren. Het panel kan over sommige van deze wijzigingen nog geen uitspraken doen omdat de weerslag daarvan in het curriculum nog in ontwikkeling is. Op basis van de gevoerde gesprekken en de ter beschikking gestelde informatie stelt het panel vast dat de doorontwikkeling op strategisch en operationeel niveau helder is. Het beveelt de opleiding aan er alert op te blijven dat de coördinatoren voldoende geëquipeerd zijn om de docenten aan te sturen bij het doorvoeren van de inhoudelijke vernieuwing. Het panel stelt vast dat de structurele overleggen die zijn ingebouwd om de cohesie van het curriculum te

bewerkstelligen hierin een belangrijke eerste stap zijn.

Met medenemen van het bovenstaande neemt het panel de overwegingen zoals geformuleerd ten tijde van de eerdere beoordeling worden voor het overige ongewijzigd over:

Het panel acht de inhoud van het programma toereikend om de beoogde leerresultaten te bereiken, met dien verstande dat er de eerdergenoemde beperkingen zijn voor de afstudeervariant Onderwijs. De vakinhouden voor het behalen van de bevoegdheid van docent Maatschappijleer c.q. Levensbeschouwing zijn niet aanwezig (zie onder standaard 1). Het panel denkt dat de begrenzing van het profiel op termijn tot een beter passende inrichting van het programma zal leiden.

Over het algemeen zijn de beoogde leerresultaten adequaat vertaald in leerdoelen van de modules. Het panel is dan ook overwegend tevreden over de inhoud en de relevantie van het programma. Het programma kent een duidelijke opbouw in vier jaren. Het eerste jaar biedt een sterke, theoretische kennisbasis met filosofische en andere vakken, en een inleiding op de afstudeervarianten. Het programma wordt vervolgd met een focus op het beroep en een zelfstandig praktijkgericht onderzoek. Het curriculum is al met al een goede combinatie van filosofische en empirische kennis, en filosofische en beroepsvaardigheden.

Het panel benoemt wel een aandachtspunt voor de module 'Ondernemerschap' (derde jaar bij JM 4 EC). Deze module laat studenten voornamelijk een businessplan opstellen. Het panel vindt het echter van belang dat studenten, ter voorbereiding op het zelfstandig ondernemerschap, niet te veel droog oefenen. De aanbeveling is om de studenten meer praktijkervaring ('real life experience') te laten opdoen. Het panel beschouwt dit aanbod met de huidige invulling toch vooral geschikt voor ervaren werknemers, gerelateerd aan hun werkveld. Gezien de zwaarte van de totale stage-onderdelen denkt het panel overigens wel dat ook jonge havisten al met al goed op het werkveld worden voorbereid.

De stages maken een adequate en overtuigende indruk op het panel, want ze omvatten een meewerkstage en een projectstage (totaal 30 EC). Wel is een aanbeveling aan de HTF om te zorgen voor uitdagender stages en versterking van het stage-netwerk. Het panel constateert dat de instelling op deze punten al een verbeteractie heeft ingezet (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, pp. 18-19).

Op grond van bovenstaande overwegingen acht het panel het positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.2.2 Programma; leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

In het adviesrapport van de eerdere beoordeling deed het panel verslag van de volgende bevindingen:

Het panel stelt vast dat de opleiding gericht is opgebouwd, waarbij de student steeds zelfstandiger leert leren en werken. Ze beoogt de studenten aan te zetten tot het verwerven van kennis, het trainen van vaardigheden, en het leren functioneren in de beroepspraktijk op hbo-niveau. Daartoe biedt het onderwijsprogramma een variatie aan werkvormen, zoals hoor-/werkcolleges, essays schrijven en vaardigheidstrainingen.

Gezien het feit dat de HTF de opleiding alleen in deeltijd aanbiedt, moeten de studenten relatief veel zelfstudie verrichten. Daarom bestaan veel vakken, met name in de propedeutische fase, uit een reguliere module en een verdiepings-/zelfstudiemodule. De reguliere module wordt veelal afgesloten met een tentamen. De verdiepings-/zelfstudiemodule wordt voorbereid tijdens een hoor-/werkcollege van 180 minuten (meestal op zaterdagochtend). Deze wordt doorgaans getoetst door middel van een paper of ander werkstuk, dat de student op basis van de verrichte zelfstudie moet maken. Tijdens het werkcollege verstrekt de docent de opdracht en de te bestuderen literatuur.

Het panel constateert dat de instelling de eisen heeft vastgelegd om ook in de beroepspraktijk en tijdens de stages het hbo-niveau van de beginnend beroepsbeoefenaar te bewaken. Omdat er altijd sprake is van een leersituatie, zijn twee voorafgaande niveaus (niveau 1 en 2) gedefinieerd waaraan de student in de praktijk moet voldoen, voordat hij daadwerkelijk de stap naar hbo-niveau (niveau 3) kan maken. De praktijkopdrachten en de beoordelingen zijn gebaseerd op de gevraagde vaardigheden, kennis en toepassingen.

Bijvoorbeeld de aard van de begeleiding is:

- Op niveau 1: sturend;
- Op niveau 2: adviserend (student wordt begeleid);
- Op niveau 3: coachend (student werkt zelfstandig).

Andere dimensies in de matrix zijn: aard van de taak, aard van de context, aard van het handelen en aard van het leren.

Coördinatoren vertellen dat de gemixte leeftijdsgroep dynamiek geeft. Docenten zeggen goed om te kunnen gaan met de grote leeftijdsverschillen (19-49 jaar); die heeft een meerwaarde in termen van leereffecten. Bij behandeling van bijvoorbeeld Aristoteles (waar zijn we op gericht?; het onderkennen van vooroordelen) brengen oudere studenten hun praktijksituatie in en nemen de jongeren daarin mee. Ook vinden ze het socratisch gesprek een goede werkvorm voor jong en oud. Docenten ervaren de gemotiveerde en enthousiaste studenten als een verademing.

Tijdens het instellingsbezoek sprak het panel met jongere en oudere studenten over hun ervaringen met de opleiding. De jongere studenten hadden na de middelbare school al een jaartje elders gestudeerd, de oudere studenten hadden veel bagage: een ruime werkervaring en soms een relevante studie. De studenten vinden de leeftijdsmix van medestudenten boeiend. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat de studie gemiddeld circa 24 uur per week (drie dagen) van hen vergt. Zij lossen de werkdruk op door hun studie uit te smeren over 52 weken per jaar. Met name de zelfstudiemodules lenen zich ervoor om in de vakanties door te nemen. Docenten erkennen tijdens het gesprek dat relatief veel studenten in het eerste jaar uitvallen. Zij wijzen op de hoge werkdruk voor studenten die er een baan naast hebben. Intussen is de piekbelasting in het eerste jaar op instigatie van studentevaluaties weggenomen (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, pp. 19-20).

In het nieuwe informatiedossier vermeldt de HTF dat sinds de vorige beoordeling het verkorte driejarige traject op een andere manier wordt aangeboden. In de voorlichting wordt erop gewezen dat het verkorte traject vooral geschikt is voor studenten die in aanmerking komen voor één of meer vrijstellingen. Dit geldt in principe enkel voor studenten die al werkzaam zijn in het werkveld van de afstudeerrichting waarvoor zij opteren, of al een aan de HTF verwante (gedeeltelijke) hbo- of universitaire opleiding gevolgd hebben.

De voertaal van de opleiding is Nederlands.

Overwegingen

Het panel heeft ten aanzien van standaard 4 geen wezenlijke veranderingen vastgesteld. Het panel heeft kennisgenomen van de wijzigingen in de voorlichting voor het verkorte driejarige traject. Haar overwegingen zoals geformuleerd ten tijde van de eerdere beoordeling blijven echter ongewijzigd:

Het panel is van mening dat de instelling een mooi programma heeft, met gevarieerde werkvormen. Deze houden studenten actief betrokken en bevorderen hun zelfstandigheid. Docenten hanteren op adequate wijze werkvormen die geschikt zijn voor de grote leeftijdsmix van medestudenten in kleine groepen. Zo kunnen zowel jonge, als oudere studenten het eigen leerproces (*student-centred*) vormgeven.

Studenten zijn over het algemeen tevreden over de studeerbaarheid van het programma. Toch vraagt het panel wel aandacht voor de studeerbaarheid van het programma in deeltijd. Een deeltijdopleiding van 240 EC zou feitelijk veel langer moeten duren dan nominaal 4 jaren (van 60 EC). In dit licht is de verkorte driejarige deeltijdvariant van 80 EC per jaar geen realistische optie voor een reguliere deeltijdstudent. De studiebelasting past bij een voltijdopleiding waarbij de verkorte variant doorgaans wordt aangeboden aan instromers uit het vwo. Hoewel het vrijstellingenbeleid in het zelfevaluatie rapport en de OER is beschreven, en vrijstellingen niet generiek worden toegekend, is de reële toekenning van EC's een groot punt van aandacht.

Het panel acht het van groot belang dat de HTF de aankomende studenten eerlijk voorlicht over de zeer hoge werkdruk van de verkorte deeltijdvariant. Studenten moeten feitelijk fulltime voor de verkorte deeltijdopleiding beschikbaar zijn. De vraag is of dit voor de reguliere instromende studenten uit havo, mbo-4 en vwo is weggelegd. Mogelijk is er wel een specifieke doelgroep belangstellenden voor dit private aanbod die heel intensief en zelfstandig wil en kan studeren. De vormgeving van het programma biedt daarvoor voldoende flexibiliteit (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 20).

Het panel acht het positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.3 Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

In het adviesrapport van de eerdere beoordeling deed het panel verslag van de volgende bevindingen:

Het panel constateert dat de hbo-opleiding een zeer heterogene instroom van studenten kent (zie vorige standaard). De opleiding trekt relatief veel oudere instromende studenten met werkervaring. Maar de opleiding heeft ook oog voor de aansluiting op de jonge havist of mbo-4 afgestudeerde. Tijdens het instellingsbezoek gaf de HTF aan dat ze scholen in de regio opzoekt. Leidend voor de toelating zijn een erkend diploma en een individueel gesprek. Er gelden geen specifieke toelatingseisen. Studenten zijn geïnformeerd over de status van niet geaccrediteerde opleiding.

Docenten en coördinatoren vinden het havo-startniveau te laag. Het programma is voor havisten niet makkelijk te doen. De opleiding heeft daarom een intensief bijspijkerprogramma voor studenten met Nederlandse taaldeficiënties. Dit biedt de opleiding mede aan vanuit het ideële streven om diversiteit te bevorderen. Tijdens wekelijkse mentorklassen wordt individueel maatwerk geleverd zoals 'close reading' filosofische teksten. Studenten kunnen terecht op studie-uren van 16.00-18.00 uur,

voorafgaand aan de colleges. Het Nederlandse taalbeleid heeft een centrale plaats in de gehele opleiding tot Toegepast Filosoof.

De HTF kent op papier een hoge uitval in het eerste jaar. In het zelfevaluatie-rapport meldt de instelling dat een substantieel deel van de studenten ervoor kiest om alleen de Basiskwalificatie Filosofie (uitgebreide propedeuse) of een aantal Keuzemodules te behalen. In feite ronden zij hun studie op het gekozen niveau af. De belangrijkste oorzaak van echte voortijdig uitval is ziekte. Van de uitvallers noemt slechts een klein deel als reden dat de studie niet voldeed aan de verwachtingen of dat er motivatieproblemen waren.

De instelling heeft de wettelijke instroomvereisten en de vrijstellingsprocedure in de OER vastgelegd. De Examencommissie heeft de mogelijkheid om aan studenten met een overkwalificatie (zoals een universitaire opleiding) of uitgebreide relevante werkervaring, vrijstellingen te verlenen. Het panel heeft geen signalen gekregen dat er generiek in plaats van op individuele basis vrijstellingen zouden worden verleend (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 21).

Tijdens het locatiebezoek heeft het panel kennisgenomen van de meest recente instroom- en doorstroomcijfers voor de jaren 2017 tot en met 2019. Hieruit blijkt dat nog steeds een substantieel deel van de studenten de voorkeur geeft aan het volgen van losse Keuzemodules of het behalen van slechts de Basiskwalificatie Filosofie. Ongeveer de helft van de eerstejaarsstudenten stroomt door naar de volledige beroepsopleiding. In het gesprek met het instellingbestuur werd duidelijk dat de afstudeerrichtingen BED en CM de hoogste instroom kennen. Het aantal studenten dat voor de afstudeerrichting OW kiest is volgens het instellingsbestuur nog klein omdat de opleiding nog niet geaccrediteerd is. Derhalve werd in de voorlichting aangeraden om zich enkel aan te melden wanneer men reeds over een lesbevoegdheid beschikte.

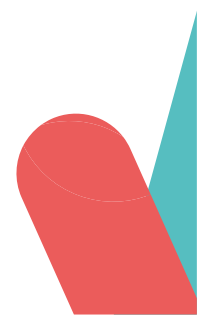
Zoals bij de vorige beoordeling werd vastgesteld kent de HTF in termen van vooropleiding een zeer heterogene studentenpopulatie. Het panel heeft de docenten bevraagd over hoe daar in de huidige opzet van het programma mee wordt omgegaan. Docenten gaven aan zich bewust te zijn van het feit dat havisten of mbo'ers meer structuur nodig hebben. Docenten stellen derhalve hun presentaties en opdrachten ter beschikking via de online leeromgeving. Het instellingsbestuur is zich ervan bewust dat wanneer de groep havisten groeit, het onderwijs hierop moet worden aangepast door meer projecten en werkgroepen aan te bieden, zo bleek tijdens het locatiebezoek. De studenten met wie het panel sprak waren van mening dat havisten als volwaardig gesprekspartner kunnen deelnemen aan een filosofisch dialoog. Hoewel zij geen werkervaring hebben en om die reden in mindere mate kunnen terugvallen op een professioneel referentiekader, is het de indruk van de studenten dat dit niet van invloed is op het niveau van opleiding.

Overwegingen

Het panel heeft ten aanzien van standaard 5 geen wezenlijke veranderingen vastgesteld. Gezien de reeds vastgestelde heterogeniteit onder de instromende studentenpopulatie, waarvan de groep havisten mogelijk groter wordt, adviseert het panel de HTF om naar de toekomst toe voldoende aandacht te besteden aan de differentiatie tussen doorstromers vanuit het middelbaar onderwijs en instromers met ruime werkervaring, zowel in termen van ondersteuning als in termen van de vormgeving van het curriculum.

De overwegingen van het panel zoals ten tijde van de eerdere beoordeling geformuleerd worden voor het overige ongewijzigd overgenomen:

Het panel waardeert het dat de instelling actief middelbare scholen benadert om ook jongere studenten te werven. Het panel is van mening dat het programma van de opleiding voldoende aansluit bij de heterogeniteit onder de instromende

studentenpopulatie en hun zeer verschillende kwalificaties. De opleiding biedt studenten voldoende maatwerk. Het panel acht de aandacht voor de aansluiting van het programma passend. Die komt in de eerste plaats tot uiting in de filosofische vakken, waarin men start met de basiskennis en -vaardigheden. In de tweede plaats maakt een bijspijkerprogramma deel uit van het taalbeleid. Het panel waardeert de extra studie-uren voor studenten met achterstanden. Een bijzondere groep vanuit didactisch gezichtspunt vormt de groep studenten die niet gemotiveerd is om de gehele studie te volgen, maar docenten rapporteren geen problemen. Het panel is tot slot van mening dat de examencommissie de vrijstellingsprocedure adequaat toepast (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 22).

Het panel acht het positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.4 Personeel

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

In het adviesrapport van de eerdere beoordeling deed het panel verslag van de volgende bevindingen:

Het panel heeft kennisgenomen van de samenstelling van het docententeam via het dossier. Bij de HTF zijn 29 docenten werkzaam. Alle docenten (inclusief de directie) werken in parttimeverband. De B.V. huurt docenten op declaratiebasis in. In totaal is de omvang van het docententeam ca. 3.3 fte. Het panel constateert dat de instelling in haar dossier aangeeft dat de omvang van het docententeam ruimschoots toereikend is om het gehele curriculum te verzorgen.

Van de docenten heeft 72% een afgeronde masteropleiding (of equivalent) en 19% is tenminste gepromoveerd (sommigen zijn hoogleraar). Van de docenten hebben er 16 Filosofie gestudeerd; verder is hun achtergrond divers. Het panel constateert dat de HTF hoge en duidelijke kwaliteitseisen aan de opleiding en ervaring van haar docenten stelt. Docenten moeten eerstegraads en academisch gekwalificeerd zijn. Alle docenten van de instelling zijn op dit moment academisch opgeleid. Verder geldt de eis dat docenten die in het vakgebied Filosofie lesgeven, moeten beschikken over een universitaire opleiding hierin en bij voorkeur gepromoveerd zijn. Docenten die in de studierichtingen de beroepsgerichte vakken verzorgen, moeten universitair geschoold zijn en moeten beschikken over een langdurige relevante beroepservaring. Ze moeten beschikken over de ervaring en deskundigheid om op hbo-niveau onderwijs te ontwikkelen, bij te stellen, te evalueren en te verzorgen. Ze moeten in voorgaande functies aangetoond hebben toetsen te kunnen ontwikkelen, beoordelen en uitvoeren. Ze moeten aanspreekbaar en in staat zijn om in overleg met elkaar het onderwijs te evalueren, analyseren en verbeteren. Docenten moeten van elkaar leren en zich voortdurend bijscholen (daar waar mogelijk gefaciliteerd door de HTF).

De instelling is ervan overtuigd dat studenten en docenten beter gedijen in een kleinschalige, platte organisatie, waarin de docent aanspreekbaar is op al zijn onderwijsverantwoordelijkheden. Bestuurlijke en coördinerende taken worden uitsluitend uitgevoerd door mensen die ook lesgevende taken verzorgen. Tijdens het instellingsbezoek verduidelijkten docenten dat ze voor de afstemming in de opbouw van de opleiding met de verantwoordelijken voor de leerlijnen communiceren. Zo ontstaat een gedeelde visie; daarbinnen kunnen docenten hun eigen vak invullen. Het panel heeft de docenten gevraagd naar hun motivatie om hier te willen werken en naar hun werkbelasting. De docenten vinden hun kleine contracten niet ideaal, maar belangrijker

vinden ze dat ze er veel voor terugkrijgen. Ze ervaren tijdens de vergaderingen een kruisbestuiving met hun andere (academische) werk. Ze zijn idealistisch en gemotiveerd om de opleiding mee te helpen opbouwen, in de verwachting dat er daarna een fase van stabilisatie zal intreden (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, pp. 22-23).

In het nieuwe informatiedossier vermeldt de HTF dat zij op middellange termijn ernaar streeft om een kernteam te formeren met docenten die een vaste aanstelling hebben. Daaromheen wil zij een schil van flexibele zzp'ers inzetten.

Overwegingen

Het panel heeft ten aanzien van standaard 6 geen wezenlijke veranderingen vastgesteld. Er zijn wel enkele mutaties in de staf sinds de vorige beoordeling: zo heeft de HTF twee docenten met ervaring in de praktische filosofie aangeworven en een nieuwe coördinator voor het profiel CM aangesteld. Het panel acht deze mutaties positief. Het panel heeft kennisgenomen van het voornemen van HTF om op termijn een kernteam van docenten met een vaste aanstelling te formeren. Haar overwegingen zoals geformuleerd ten tijde van de eerdere beoordeling blijven echter ongewijzigd:

Het panel heeft veel vertrouwen in de kwaliteit van het docententeam. De academische kwaliteit van het docententeam is zeer hoog voor een hbo-opleiding; de beroepsbekwaamheid vanuit het hbo-werkveld is minder sterk, maar voldoende vertegenwoordigd. Wel zou de inhoudelijke deskundigheid van de staf iets evenwichtiger over de afstudeervarianten kunnen worden verdeeld. Het panel noemt de onderwijskundige kwaliteit van het docententeam uitstekend. Het panel is onder de indruk van het zelf reflecterend en lerend vermogen van het docententeam. De docenten kunnen goed met elkaar opschieten en overleggen. Ze spreken uit dat ze eigenaarschap en bevoegdheid ervaren.

Wel plaatst het panel een kanttekening bij de huidige omvang van het docententeam. Het panel acht de omvang van totaal 3,3 fte (gemiddeld 0,11 fte per docent) te klein, waardoor het docententeam overbelast kan raken. Het kan in betaalde tijd weinig sparren en vergaderen. Op dit moment beleven de docenten de werkbelasting niet als te hoog, omdat ze zich gecommitteerd voelen aan de pioniersfase waarin de opleiding verkeert. Maar op termijn acht het panel de beperkte omvang een probleem.

Het panel is van mening dat het personeelsbeleid ook vanuit een ander gezichtspunt aandacht verdient. Voor de duurzaamheid van de organisatie zou de borging van het curriculum minder persoonsgebonden moeten worden gemaakt. De oudere docenten, waarvan de HTF er relatief veel heeft, moeten opvolgers krijgen. Het panel is van mening dat de instelling over voldoende verbetercapaciteit beschikt om het personeelsbeleid in de gewenste richting aan te passen (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 23).

Het panel acht het positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.5 Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

In het adviesrapport van de eerdere beoordeling deed het panel verslag van de volgende bevindingen:

Het panel stelt vast dat de HTF haar onderwijs op dit moment verzorgt in de locatie van ROC Midden Nederland in Utrecht. De HTF geeft aan dat het een goed toegeruste locatie met passende voorzieningen betreft. In de verschillende lokalen kunnen alle werkvormen worden toegepast. Hiernaast beschikt de locatie over kantinevoorzieningen en werkplekken waar studenten zelfstandig kunnen werken. Deze locatie is voor studenten goed bereikbaar. Het onderwijs van de HTF vindt plaats in de avonduren of op zaterdagmorgen. Op deze tijdstippen zijn er niet of maar een beperkt aantal studenten van het ROC aanwezig.

Het panel stelt vast dat er eigentijdse, hoogwaardige ICT-voorzieningen (wifi, smartboards) zijn. Het panel heeft zelf toegang gekregen tot OnderwijsOnline van de HTF, een digitale werk- en leeromgeving die ook al bij enkele andere hogescholen is ingevoerd. Vanaf begin 2017 is de instelling gestart met de inrichting van deze digitale omgeving. Dit systeem is toegankelijk voor studenten, docenten, begeleiders, mentoren en administratief personeel. Het systeem moet vóór 31 december 2017 volledig operationeel zijn bij de HTF.

Op het moment van het locatiebezoek waren de bibliothecaire voorzieningen nog niet digitaal toegankelijk. Studenten moeten nog fysiek een bezoek brengen aan de bibliotheek van de Universiteit Utrecht, waarmee de HTF een contract heeft gesloten (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 24).

Overwegingen

Het panel heeft ten aanzien van standaard 7 geen wezenlijke veranderingen vastgesteld. Het heeft de digitale leeromgeving OnderwijsOnline van de opleiding in haar huidige vorm bekeken. De overwegingen zoals geformuleerd ten tijde van de eerdere beoordeling worden ongewijzigd overgenomen:

Hoewel het panel tijdens de visitatie niet terecht kon in het ROC-gebouw, waar de HTF haar onderwijs verzorgt, heeft het geen signalen ontvangen dat er problemen zijn. Studenten zijn tevreden over de voorzieningen in het gebouw. Het panel acht het efficiënt om gebruik te maken van een goed geoutilleerd gebouw.

Het panel heeft inzicht gekregen in OnderwijsOnline, en geconstateerd dat deze digitale omgeving voldoende werkt en faciliterend is voor het onderwijs. Het panel onderschrijft het voornemen van de HTF om OnderwijsOnline in de toekomst uit te breiden.

Dit is in elk geval nodig voor de toegankelijkheid van de bibliothecaire voorzieningen voor deeltijdstudenten. Het panel vindt het wenselijk dat de bibliotheek digitaal bereikbaar wordt. Dit zal extra kosten met zich meebrengen (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 24).

Het panel acht het positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.6 Begeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

In het adviesrapport van de eerdere beoordeling deed het panel verslag van de volgende bevindingen:

Het panel stelt vast dat bij de informatievoorziening aan studenten de website van de HTF een belangrijke rol vervult. Alle relevante informatie voor studenten, zoals rooster(wijzigingen), curriculum, inhoud modules, studievoortgang zijn via de website in te zien. Aanvullende informatie en informatie die docenten aan hun studenten verstrekken, worden gedeeld via de website en in toenemende mate via OnderwijsOnline.

Het panel constateert dat de HTF van mening is dat de administratie, evenals de docenten, coördinatoren en mentoren (ook buiten de lestijden) digitaal of per telefoon goed bereikbaar voor studenten zijn. Door de kleinschalige en platte organisatie van de instelling kan iedere docent relevante informatie verstrekken over zijn vakgebied, de organisatie van de lessen en de toetsen.

De HTF stelt een effectieve studiebegeleiding te bieden. Docenten die uitval, studievertraging of problemen bij studenten zien aankomen, kunnen direct persoonlijk contact opnemen met de mentoren. Studenten kunnen ook direct naar de mentor toestappen. De instelling biedt studenten bij studiemoeilijkheden in de eerste twee studiejaar een ondersteunend mentoraat.

Studenten kunnen een beroep doen op individuele bijspijkertrajecten en extra lessen. Op deze manier biedt de instelling maatwerk in de studiebegeleiding voor individuele studenten (met en zonder beperking).

Zoals gezegd onder standaard 4 kent de begeleiding van praktijkopdrachten drie niveaus: sturend, adviserend (waarbij de student wordt begeleid) en coachend (waarbij de student zelfstandig werkt). Studenten geven het panel aan dat de docenten laagdrempelig zijn; een afspraak is snel te maken. Ze zijn lovend over het enthousiasme van hun docenten. De docenten geven hen goede feedback.

Ze vinden van zichzelf dat hun persoonlijkheid zich heeft ontwikkeld, dat ze veel kritischer zijn geworden en scherper kunnen redeneren. Ze stellen zich de vraag: Wat gebeurt er in mijn organisatie? Of: hoe kan ik de marketing naar mijn doelgroepen verbeteren? Ze denken in een sollicitatiegesprek hun meerwaarde duidelijk te kunnen maken. De werkdruk is hoog; de studie vergt veel inzet van hen. Maar het coördinatorenoverleg heeft de piekbelasting opgelost. En studenten hebben de indruk dat de opleiding gehoor geeft aan hun verbeterpunten, zoals de uitbreiding van het stagenetwerk (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 25).

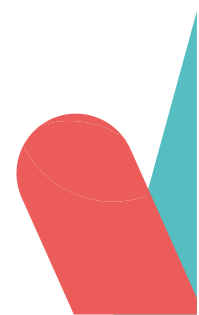
Overwegingen

Het panel heeft ten aanzien van standaard 8 geen wezenlijke veranderingen vastgesteld. De overwegingen zoals geformuleerd ten tijde van de eerdere beoordeling worden derhalve ongewijzigd overgenomen:

Het panel is van mening dat de digitale informatievoorziening aan studenten duidelijk is en de studievoortgang inzichtelijk maakt. Het panel waardeert de studiebegeleiding, bijvoorbeeld ten aanzien van de drie niveaus bij de begeleiding van werkstukken. Het panel complimenteert de opleiding met de begeleiding op maat die ze aan de studenten biedt. Het heeft enthousiaste studenten gezien die hun docenten waarderen en het gevoel hebben dat de coördinatoren hun knelpunten oppakken (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, pp. 25-26).

Het panel acht het positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.7 Kwaliteitszorg

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

In het adviesrapport van de eerdere beoordeling deed het panel verslag van de volgende bevindingen:

Het panel stelt vast dat de HTF beschrijft hoe ze de realisatie van haar beleidsdoelstellingen en onderwijsaanbod monitort en evalueert. Zo worden er halfjaarlijkse besprekingen in de verschillende docenten overleggen gehouden. Er vindt afstemming tussen stagecoördinatoren, docenten, studenten en werkveldinstellingen plaats. Tweemaal per jaar is er overleg tussen de werkveldcommissies en de desbetreffende studiecoördinatoren. Eenmaal per jaar vindt er een gezamenlijk overleg van (vertegenwoordigers van) de vier werkveldcommissies en de vier desbetreffende studiecoördinatoren plaats. Eenmaal per jaar wordt een integrale evaluatie met studentenpanels uit de verschillende studiejaar uitgevoerd. Bovendien wordt er ieder jaar een brede evaluatie door alle studenten gehouden van ten minste eenderde van de onderwijsmodules op basis van gevalideerde schriftelijke enquêtes. Met vertrekende studenten worden exitinterviews gehouden. Tot slot nodigt de HTF eenmaal in de drie jaar een peergroup uit, die is samengesteld uit studenten van vergelijkbare opleidingen en vertegenwoordigers van werkveld- en brancheorganisaties om als 'critical friend' op te treden.

Het panel heeft kennisgenomen van de evaluatie met studenten waarvan in het Zelfevaluatiebericht een verslag is opgenomen. Deelnemende studenten aan deze evaluaties: drie eerstejaars, drie tweedejaars en vier derdejaars. Uit de docenten- en lesenenquêtes blijkt onder meer dat de docenten en de colleges als goed tot zeer goed beoordeeld worden. Door de kleinschaligheid zijn vrijwel alle docenten zeer goed benaderbaar.

Maar de HTF-studenten hebben ook aanbevelingen gedaan. Verschillende aanbevelingen zijn opgepakt door het opleidingsmanagement in een verbeteragenda voor 2017/2018 (zie hierna), bijvoorbeeld om voor meer bekendheid van het beroep in het werkveld te zorgen. Verder hebben studenten gevraagd meer aandacht te besteden aan filosofische vaardigheden en deze aan bod te laten komen bij de beroepsspecifieke modules. Ze hebben gevraagd een netwerk van goede stage-instellingen op te zetten. Hun aanbeveling om de studiebelasting te bewaken door een goede spreiding van de 'zware' filosofiemodules in het eerste jaar is gerealiseerd. Ook is een betere afstemming tussen de gemeenschappelijke modules van Beleid en Bestuur, en Economie en Duurzaamheid op verzoek van studenten gerealiseerd.

Het panel constateert dat de instelling in haar verbeteragenda 2017/2018 een aantal aandachtspunten formuleert, bijvoorbeeld ten aanzien van het curriculum. Zo wordt per beroepsgericht programma onderzocht of de filosofische vaardigheden voldoende in deze programma's zijn geïntegreerd. Verder heeft de schoolleiding de coördinatoren van de leerlijnen gevraagd om in overleg met de docenten te onderzoeken of bij de afstudeerrichtingen meer maatwerk geboden kan worden aan studenten met en zonder relevante werkervaring. Over de resultaten moet worden gerapporteerd. En indien de evaluaties daartoe aanleiding geven zal een verbetertraject worden ingezet, dat vanaf het studiejaar 2019/2020 zal moeten leiden tot een mogelijk gewijzigde curriculumopbouw van de filosofische vakken.

Naast de verbeterpunten in het curriculum, richt de instelling zich op versterking van het beroepsbeeld. Vanaf 2018 zal de instelling afgestudeerde studenten gaan monitoren. De

instelling wil de tevredenheid over de opleiding in de beroepspraktijk toetsen. Maar ze wil ook het carrière pad van oud-studenten volgen, om zo zicht op de beroepsrelevantie en het civiel effect van de opleiding te krijgen. De instelling heeft zich voorgenomen het huidige bestand van relevante, stagebiedende organisaties te vergroten (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, pp. 26-27).

In het nieuwe informatiedossier staat beschreven dat docenten zowel via de verschillende vakgroepoverleggen BED, CM en OW als via het Coördinatorenoverleg waarin alle studie-, stage- en afstudeercoördinatoren zitting hebben kunnen meepraten over (de kwaliteit van) het lopende onderwijs, de dagelijkse gang van zaken en nieuwe ontwikkelingen. Vakgroepen en coördinatoren komen eenmaal per ca. zes weken bijeen. De HTF is voornemens om op de middellange termijn de zeggenschap over te hevelen naar een kernteam van docenten.

Studenten wordt nu de mogelijkheid geboden om middels structurele klankbordgroepen met vertegenwoordiging vanuit de verschillende jaarlagen hun mening te geven en mee te praten over de kwaliteit van de opleiding. De uitkomsten van deze bijeenkomsten worden besproken in het Directieoverleg. De directeur Onderwijs koppelt aan de klankbordgroepen terug op welke manier de evaluatieresultaten zullen worden opgevolgd. De studenten met wie het panel sprak waren bekend met de klankbordgroepen. Ook de terugkoppeling van evaluatieresultaten verliep volgens deze studenten adequaat. Zo gaven zij als voorbeeld aan dat uit de evaluaties is gebleken dat studenten de studiebelasting aan het einde van het eerste jaar als relatief hoog ervoeren vanwege de hoeveelheid opdrachten. Een aantal van deze opdrachten zijn nu eerder in het curriculum geprogrammeerd. De studenten merken hier duidelijk dat de opleiding gevolg heeft gegeven aan een door de studenten geconstateerd knelpunt.

Overwegingen

Het panel heeft ten aanzien van standaard 9 geen wezenlijke veranderingen vastgesteld. Het panel heeft zich ervan vergewist dat de HTF het eigen personeel en de studenten een volwaardige positie heeft gegeven binnen de interne kwaliteitszorgcyclus. Voor het overige neemt zijn haar overwegingen over zoals geformuleerd ten tijde van de eerdere beoordeling:

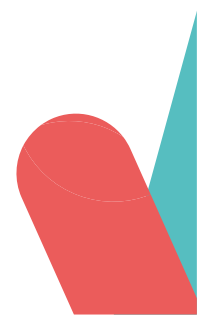
Het panel is van mening dat de HTF op adequate wijze diverse evaluatie- en meetactiviteiten heeft ingezet om de kwaliteit van het onderwijs periodiek te beoordelen. Het kwaliteitsbeleid van de instelling is er, zo blijkt uit de verbeteragenda, duidelijk op gericht om met verbeterpunten aan de slag te gaan en het onderwijs verder te ontwikkelen. De instelling heeft al aantoonbaar een actieve verbetercyclus doorlopen.

Het panel is voorts van mening dat het beroepenveld, via de werkveldcommissies en werkveldconsultaties, nauw betrokken is bij actualisering van de opleidingsprogramma's. Het waardeert het dat de instelling haar alumni gaat monitoren om de aansluiting op de arbeidsmarkt in beeld te krijgen.

Bij de interne kwaliteitszorg zijn verder aantoonbaar medewerkers en studenten van de opleiding actief betrokken. Het panel waardeert het als positief dat verbeterpunten naar aanleiding van de evaluaties geagendeerd en soms al doorgevoerd zijn, zoals de door studenten gewenste afstemming tussen de gemeenschappelijke modules van Beleid en Bestuur, en Economie en Duurzaamheid [nu samengevoegd in afstudeerrichting Bestuur, Economie & Duurzaamheid]. Ook wordt op verzoek van studenten per beroepsgericht programma onderzocht of de filosofische vaardigheden hierin voldoende zijn geïntegreerd. Het panel onderschrijft het belang hiervan. Zo draagt de kwaliteitszorg bij aan realisatie van de beoogde leerresultaten (adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, pp. 27-28).

Het panel acht het positieve oordeel nog steeds van kracht.

Conclusie: Voldoet

4.8 Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Ten tijde van de eerdere beoordeling stelde het panel vast dat de HTF een toetsplan heeft opgesteld waarmee het beoogt de kwaliteit van toetsing te borgen en consequent te verbeteren. In het toetsprogramma geeft de instelling overzichtelijk weer hoe de beoogde leerresultaten (i.c. algemene en beroepsspecifieke competenties) zijn gerelateerd aan de verschillende modules van de opleiding en hoe deze in het curriculum worden getoetst. Het panel heeft bij de vorige beoordeling een steekproef van tentamens en werkstukken uit meerdere leerjaren van de opleiding beoordeeld, alsook twee afstudeerwerken. De bestudeerde tentamens en werkstukken beschouwde het panel van voldoende kwaliteit, maar het had twijfels bij de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de afstudeerwerken. Daarnaast had het meer feedback aan studenten over de schrijfvaardigheid verwacht, gelet op het belang dat de opleiding hieraan hecht. Ten aanzien van de adequaatheid van de beoordeling had de examencommissie reeds een verbeteractie uitgevoerd. De examencommissie vervulde in de ogen van het panel haar wettelijke taken. Ten tijde van de eerdere beoordeling was de directeur Onderwijs tevens voorzitter van de examencommissie. Het panel vond derhalve de onafhankelijkheid van de examencommissie ten opzichte van de directie een aandachtspunt.

Op basis van bovenstaande bevindingen en overwegingen kwam het panel bij de eerdere beoordeling tot het oordeel 'voldoet ten dele' voor deze standaard. Het panel concludeerde dat de instelling een goed toetsbeleid heeft geformuleerd en geïmplementeerd. Het systeem van toetsing is in beginsel voldoende valide, betrouwbaar en onafhankelijk, maar diende in de praktijk nog wel te worden verbeterd. Het panel formuleerde daarom als tweede voorwaarde dat met meer evidentie moet worden beoordeeld om de doorwerking van recente verbeteringen in de toetsing en beoordeling te verifiëren. Deze verificatie zou aan de hand van een representatieve steekproef van toetsen en opdrachten moeten gebeuren.

In het informatiedossier beschrijft de HTF dat de reeds ingezette verbetertrajecten hebben geleid tot uitgebreide toetsmatrizen per module en een toetsmatrix. Door de examencommissie benoemde examinatoren van de HTF zijn verplicht om bij het ontwerpen van hun toetsen gebruik te maken van de toetsmatrizen en toetsmatrix. Deze borgingsinstrumenten worden aan het begin van elk studiejaar opnieuw ingevuld en vastgesteld door het Coördinatorenoverleg. Daarnaast heeft de opleiding conform de planning het vier-ogen principe voor alle toetsen geïmplementeerd. Dit houdt in dat elke toetsontwerper zijn of haar toets voor feedback voorlegt aan een peer reviewer.

In zogenaamde kalibreersessies wordt door de examencommissie de kwaliteit van de afstudeerwerken en de realisatie van de algemene en beroepsspecifieke competenties beoordeeld. De uitkomsten van deze sessies worden op papier vastgelegd en besproken in het Coördinatorenoverleg. De examencommissie voegde in het gesprek met het panel toe dat zij ook een adviserende rol inneemt ten aanzien het toetsprogramma en toetsbeleid. Zo heeft zij de directie geadviseerd over de nieuw op te nemen onderdelen in de Studiehandleiding Afstuderen. Op haar advies is de eerste beoordelaar van het afstudeerwerk met ingang van februari 2018 altijd een filosoof. De examencommissie is tevreden over haar positie, maar benoemde in het gesprek met het panel dat de werklast relatief hoog ligt. De examencommissie zou dan ook gebaat zijn bij de aanstelling van een vierde lid.

Het panel vroeg zich tijdens het locatiebezoek af waarom enkel de examencommissie kalibreert over de kwaliteit van de afstudeerwerken. De examencommissie gaf tijdens het locatiebezoek aan dat zij vooral nagaat of de beoordeling transparant, betrouwbaar en valide is. Zij twijfelt niet aan de inhoudelijke expertise van de examinatoren die zij heeft aangesteld. In het gesprek met de docenten werd duidelijk dat er binnen de HTF een aanspreekcultuur heerst. Dit betekent dat docenten regelmatig met elkaar in gesprek zijn over de beoordeling van afstudeerwerken. De

docenten waarderen de professionele autonomie waarover zij beschikken.

Het panel heeft geconstateerd dat de directeur Onderwijs niet langer zitting neemt in de examencommissie. Wel controleert hij steekproefsgewijs (de beoordeling van) stageverslagen en afstudeerwerken. Tijdens het locatiebezoek leerde het panel dat waar de examencommissie vooral een procedurele controle uitvoert ten aanzien van het beoordelingsformulier en de dekking van de competenties, de directeur Onderwijs enkel naar de inhoudelijke beoordeling van het filosofisch gehalte kijkt.

Tot slot heeft de HTF een nieuwe toetscoördinator aangesteld. Deze persoon krijgt alle schriftelijke toetsen onder ogen en beoordeelt voor afname of deze voldoende variatie in vraagstelling bieden en voldoen aan de eisen van de toetsmatrijs en toetsmatrix.

Overwegingen

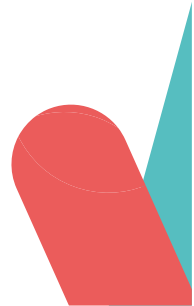
Het panel stelt op basis van de schriftelijke informatie en de gevoerde gesprekken vast dat de toetsing en de kwaliteitsborging daarvan aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten voldoen. Het panel handhaaft haar eerdere beoordeling van het toetsplan en acht deze nog steeds toereikend en inzichtelijk. Het panel is voorts van mening dat de HTF het toetsbeleid op de juiste wijze in uitvoering heeft genomen om de beoogde leerresultaten te borgen. Er zijn voldoende waarborgen voor validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing.

Het panel heeft een steekproef van tentamens en werkstukken uit meerdere leerjaren van de opleiding beoordeeld. De toetsen zijn van het vereiste niveau en de opleiding kiest voor een passende variatie in toetsvormen. Zoals in standaard 3 omschreven is de leerlijn Schriftelijke Taalvaardigheid uitgebreid en aangepast. Ook in de bestudeerde toetsen en bijbehorende beoordelingen heeft het panel geconstateerd dat de feedback op schrijfvaardigheden is verbeterd. Docenten gaan uitvoerig in op verbeterpunten, hetgeen het panel lovenswaardig vindt.

Het panel is zeer te spreken over de nieuw ontwikkelde toetsmatrijzen en toetsmatrix. Het heeft vastgesteld dat docenten deze toetsmatrijzen gebruiken bij het opstellen van de toetsen. In de door het panel bestudeerde toetsen en afstudeerwerken komen zowel de algemene competenties als de beroepsspecifieke competenties herkenbaar terug. Wel is het panel van mening dat de algemene competenties van de Toegepast Filosoof beter verankerd kunnen worden in de beoordelingscriteria van de afstudeerwerken opdat inzichtelijk en transparant wordt gemaakt hoe de competenties worden getoetst. Daarbij kan het toepassen van het principe van Constructive Allignment helpen: de toetsen zijn afgestemd op de doelen van de cursus.

Het panel heeft begrepen dat er binnen de HTF een aanspreekcultuur bestaat. Toch raadt het de HTF aan om meer werk te maken van de kalibratie tussen docenten onderling. Het panel heeft namelijk een grote variatie aangetroffen in de wijze waarop beoordelingsformulieren van afstudeerwerken zijn ingevuld. De geboden professionele autonomie en bijbehorende eigen invulling van docenten heeft als nadeel dat de kwaliteit van de beoordelingen uit elkaar lopen. Zonder af te doen aan de professionele autonomie die nadrukkelijk onderdeel is van de bestuurscultuur binnen de HTF acht het panel het raadzaam om de onderlinge kalibratie te formaliseren.

Het panel concludeert op basis van de gesprekken en de documentatie dat de examencommissie haar taak om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen passend vormgeeft. Nu de directeur Onderwijs niet langer zitting neemt in de examencommissie, is het panel van mening dat de onafhankelijkheid van de commissie voldoende geborgd is. Het panel heeft kennisgenomen van het feit dat de directeur Onderwijs steekproefsgewijs stageverslagen en afstudeerwerken bekijkt. Dit heeft echter geen invloed op het functioneren van de examencommissie en wordt vooral gedaan in het kader van de verdere ontwikkeling van de

opleiding en de beoordelingspraktijk. Gezien de ervaren werklast kan het panel zich vinden in de wens van de examencommissie om deze uit te breiden met een vierde lid.

Samenvattend stelt het panel dat zij op basis van de door de opleiding aangereikte evidentie de doorwerking van reeds ingezette verbeteringen in de praktijk van de toetsing heeft kunnen verifiëren. Het panel concludeert dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. De opleiding voldoet aan deze standaard.

Conclusie: Voldoet

4.9 Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

Ten tijde van de eerdere beoordeling heeft het panel twee scripties van recent afgestudeerde studenten bestudeerd. Beide afstudeerwerken hadden betrekking op de voormalige afstudeerrichting Beleid & Bestuur. Voor de overige afstudeerrichtingen waren op het moment van beoordeling nog geen afstudeerders. Het panel heeft in de eerdere beoordeling vastgesteld dat de HTF aan de wettelijke eis van een 'volkomen cyclus' heeft voldaan: er zijn studenten afgestudeerd in het programma van wie het panel de afstudeerwerken als voldoende op gerealiseerde leerresultaten heeft beoordeeld. Het panel plaatste wel kanttekeningen bij de getoonde toegepaste onderzoeksvaardigheden en de schriftelijke taalvaardigheden en zag dit als twee aandachtspunten voor de kwaliteit van de afstudeerwerken. Het panel stelde vast dat de instelling deze aandachtspunten reeds had geïdentificeerd en verbetermaatregelen had genomen om tekortkomingen in de toekomst te ondervangen.

Op basis van bovenstaande bevindingen en overwegingen kwam het panel bij de eerdere beoordeling tot het oordeel 'voldoet ten dele' voor deze standaard. Het panel concludeerde dat de getoonde evidentie voor de gerealiseerde leerresultaten (met name de eindwerken) nog incompleet was voor de vier verschillende afstudeerrichtingen. Het panel formuleerde om die reden als derde voorwaarde dat een groter en representatief volume aan afstudeerwerken uit alle vier afstudeerrichtingen moet worden beoordeeld om vast te stellen dat de opleiding over de gehele linie de beoogde leerresultaten op hbo-niveau realiseert (zie adviesrapport TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof, 29 januari 2018, p. 34).

Sinds de vorige beoordeling zijn er binnen de opleiding Toegepast Filosoof zes afstudeerwerken gerealiseerd. Vier afstudeerwerken hadden betrekking op de voormalige afstudeerrichting Beleid & Bestuur (nu opgegaan in de afstudeerrichting Bestuur, Economie & Duurzaamheid), één afstudeerwerk behoorde tot de afstudeerrichting Cultuur & Media, en één afstudeerwerk kwam voort uit de afstudeerrichting Onderwijs. Het panel heeft aanvankelijk vijf afstudeerwerken beoordeeld. Tijdens het locatiebezoek werd een zesde afstudeerwerk beschikbaar gesteld aan het panel. Om het gerealiseerde eindniveau te beoordelen heeft het panel de zes afstudeerwerken en hun bijbehorende beoordelingsformulieren bestudeerd. Het niveau van de afstudeerwerken varieerde van zwak tot zeer goed. Een delegatie van het panel heeft tijdens het locatiebezoek een aanvullend gesprek gevoerd met de beoordelaars van het afstudeerwerk dat het panel als zwak had aangemerkt. Tijdens dit gesprek werd duidelijk dat de scriptiebegeleider nadrukkelijk rekening heeft gehouden met de capaciteiten van de student en naar manieren heeft gezocht om deze in het eindproduct naar voren te brengen. Op basis van dit aanvullend gesprek constateert het panel dat de beoordeling van het betreffende afstudeerwerk te verdedigen is.

Het panel heeft kennisgenomen van de geüpdatete Studiehandleiding Afstuderen (2019-2020), waarin de opleiding studenten op een overzichtelijke manier informeert over de eisen en richtlijnen zoals die gelden voor het Afstudeerprogramma aan de HTF. Om het toegepast-filosofische karakter van het Afstudeerprogramma te waarborgen, studeren studenten in

principe af op een beroepsproduct. Voorbeelden van beroepsproducten zijn: een adviesrapport (BED), een journalistieke productie (CM) en een lessenserie (OW). Het vereiste praktijkgerichte filosofisch en/of empirisch onderzoek staat in dienst van het beroepsproduct en vindt daaraan voorafgaand plaats. Hoewel deze visie duidelijk vermeld staat in de Studiehandleiding Afstuderen, bleek tijdens het locatiebezoek dat de gesprekspartners er verschillende meningen op nahielden wanneer men werd bevraagd over de precieze status van het afstudeerwerk. Het bleef voor het panel onduidelijk of dit een beroepsproduct betreft dat met een conceptuele analyse onderbouwd wordt of een onderzoeksproduct dient te zijn dat van een normatief advies is voorzien.

Het panel heeft een steekproef van tentamens en werkstukken uit meerdere leerjaren van de opleiding beoordeeld. Uit de uitkomsten van deze toetsen blijkt dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd. Zoals in standaard 10 is omschreven heeft de opleiding een uitgebreid toetsplan opgesteld met een overzicht van alle vakken, toetsmatrizen, toetsvormen en hun relatie met de beoogde leerresultaten. Daarmee houdt de opleiding goed zicht op alle beoogde leerresultaten voldoende worden afgedekt binnen het gehele curriculum.

In het informatiedossier beargumenteert de HTF dat de opleiding inmiddels over meer evidentie beschikt met betrekking tot de wijze waarop afgestudeerden in de beroepspraktijk functioneren. Zo heeft één student op basis van zijn afstudeerwerk over het begrip 'morele moed' in het werkveld van de accountancy een functie gekregen in de ethische commissie van de landelijke beroepsvereniging van accountants. Voor twee andere afgestudeerden van de opleiding geldt dat hun afstudeerwerk aanleiding geeft tot verdergaand onderzoek binnen de publieke sector.

Overwegingen

Het panel concludeert dat er voldoende evidentie beschikbaar is om vast te stellen dat de opleiding de beoogde leerresultaten op hbo-niveau realiseert en dat zij ten aanzien van alle drie afstudeerrichtingen aan de 'volkomen cycluseis' voldoet. Het toetsplan stelt de opleiding in staat goed zicht te houden op de gerealiseerde leerresultaten in het curriculum. Hoewel het volume aan afstudeerwerken voor sommige afstudeerrichtingen nog steeds minimaal is, acht het panel de genomen steekproef wel representatief in die zin dat de afstudeerrichting Bestuur, Economie & Duurzaamheid ook de hoogste instroom kent. De kwaliteit van de afstudeerwerken die het panel heeft bestudeerd varieerde, maar over de gehele linie is het panel ervan overtuigd dat de afstudeerwerken qua niveau passend zijn bij de bacheloropleiding. Wel raadt het panel de opleiding aan om een eenduidige visie te ontwikkelen en uit te dragen met betrekking tot de status van het afstudeerwerk.

Tot slot is in de beoordeling meegenomen of de opleiding de studenten voldoende voorbereidt op een positie op de arbeidsmarkt. Het panel heeft de indruk dat afgestudeerden in bij de opleiding passende beroepscontexten terecht komen en daarbinnen de beoogde (ethische) reflectie op en verdieping van maatschappelijke vraagstukken kunnen bieden. Op basis van de wijze waarop de afgestudeerden in de praktijk functioneren en de toetsing van de beoogde leerresultaten binnen de vakken en het afstudeerwerk is het panel ervan overtuigd dat de studenten de beoogde leerresultaten behalen. De opleiding voldoet aan deze standaard.

Conclusie: Voldoet

4.10 Graad en CROHO-onderdeel

De instelling stelt voor de opleiding in het CROHO-onderdeel Taal en cultuur te registreren en aan de opleiding de graad Bachelor of Arts te verbinden. Het panel stemt hiermee in.

4.11 Algemene conclusie over de kwaliteit van de opleiding

Het panel concludeert dat de opleiding aan alle standaarden voldoet en aan de volkomen cycluseis voldoet. De beoogde leerresultaten (i.c. de algemene en beroepsspecifieke competenties) van de opleiding Toegepast Filosoof zijn passend voor een hbo-bachelor en

sluiten aan bij de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied. Het panel acht het recent herziene opleidingsprofiel inhoudelijk relevant en onderscheidend. De toevoeging en explicitering van de vaardigheid Conceptueel Denken draagt bij aan het onderscheidende vermogen van de HTF-student ten opzichte van andere beginnende beroepsbeoefenaren in de beroepenvelden waar de HTF voor opleidt. De opbouw en invulling van het onderwijsprogramma passen bij de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding en biedt voldoende waarborgen voor de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van praktijkgericht onderzoek en de beroepspraktijk. De kwaliteit van het docentteam is zeer hoog, zowel onderwijskundig als vakinhoudelijk. De opleiding zorgt voor een passende begeleiding van studenten. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing met goede kwaliteitsborging. Zowel algemene als beroepsspecifieke competenties komen herkenbaar terug in de bestudeerde toetsen en afstudeerwerken. De algemene competenties van de Toegepast Filosoof kunnen nog beter verankerd worden in de beoordelingscriteria van de afstudeerwerken. De door het panel bestudeerde scripties zijn qua niveau en kwaliteit passend bij de bacheloropleiding. Het panel heeft de indruk dat afgestudeerden in bij de opleiding passende beroepscontexten terecht komen en daarbinnen de beoogde (ethische) reflectie op en verdieping van maatschappelijke vraagstukken kunnen bieden. Het panel concludeert dat zijn oordeel over de kwaliteit van de nieuwe opleiding positief is.

4.12 Aanbevelingen

Het panel wil graag afsluiten met een aantal aanbevelingen aan de hbo-bachelor Toegepast Filosoof die in dit rapport zijn gedaan. Voor het overzicht zijn deze aanbevelingen hieronder samengevat. De aanbevelingen zijn gericht op de verdere ontwikkeling van de opleiding en staan het positieve eindoordeel van het panel niet in de weg. De aanbevelingen zijn als volgt:

- De HTF ziet het opleidingsprofiel als een profiel in ontwikkeling. Het panel beveelt de opleiding aan om in deze ontwikkeling door te gaan en daarbij vertegenwoordigers van een breder geconcentreerd werkveld te consulteren, rechtdoend aan het feit dat er niet voor één duidelijke sector opgeleid wordt.
- Het panel beveelt de opleiding aan om er bij de doorontwikkeling van de profielwijziging in het curriculum alert op te blijven dat de coördinatoren voldoende geëquipeerd zijn om de docenten aan te sturen bij het doorvoeren van de inhoudelijke vernieuwing.
- Het panel vraagt aandacht voor de studeerbaarheid van het programma in deeltijd en de daaraan gekoppelde reële toekenning van EC's. Het panel is van mening dat de verkorte driejarige deeltijdvariant van 80 EC per jaar geen realistische optie is voor een reguliere deeltijdstudent.
- Gezien de reeds vastgestelde heterogeniteit onder de instromende studentenpopulatie, waarvan de groep havisten mogelijk groter wordt, adviseert het panel de HTF om naar de toekomst toe voldoende aandacht te besteden aan de differentiatie tussen doorstromers vanuit het middelbaar onderwijs en instromers met ruime werkervaring, zowel in termen van ondersteuning als in termen van de vormgeving van het curriculum.
- Het panel doet een aantal aanbevelingen ten aanzien van het personeelsbeleid:
 - o Het panel vindt dat de inhoudelijke deskundigheid van de staf evenwichtiger over de afstudeervarianten verdeeld kan worden.
 - o Het panel acht de beperkte omvang van het docententeam op termijn een probleem vanwege het risico op overbelasting.
 - o Het panel is van mening dat voor de duurzaamheid van de organisatie de borging van het curriculum minder persoonsgebonden zou moeten worden gemaakt.
- Het panel adviseert de opleiding om de algemene competenties van de Toegepast Filosoof beter te verankeren in de beoordelingscriteria van afstudeerwerken opdat inzichtelijk en transparant wordt gemaakt hoe de competenties worden getoetst.
- Het panel acht het raadzaam om onderlinge kalibratie tussen docenten in het kader van de kwaliteit van de scriptiebeoordeling te formaliseren.
- Het panel raadt de opleiding aan om een eenduidige visie te ontwikkelen en uit te dragen met betrekking tot de status van het afstudeerwerk.

5 Overzicht oordelen

Standaard	Oordeel
Beoogde leerresultaten <i>Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.</i>	Voldoet
Programma – Oriëntatie <i>Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.</i>	Voldoet
Programma – Inhoud <i>Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken</i>	Voldoet
Programma – Leeromgeving <i>Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.</i>	Voldoet
Instroom <i>Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.</i>	Voldoet
Personeel <i>Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend</i>	Voldoet
Voorzieningen <i>Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.</i>	Voldoet
Begeleiding <i>Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.</i>	Voldoet
Kwaliteitszorg <i>Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.</i>	Voldoet
Toetsing <i>Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.</i>	Voldoet
Gerealiseerde leerresultaten <i>Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.</i>	Voldoet
Algemene conclusie	Positief

Bijlage 1: Programma locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 18 oktober 2019.

Locatie: Aristo, Brennerlaan 150, Utrecht

Programma:

08.45	Aankomst
09.00 – 10.00	Vooroverleg panel (besloten)
10.00 – 10.30	Gesprek instellingsbestuur
10.30 – 11.30	Gesprek vertegenwoordigers opleidingsmanagement
11.45 – 12.30	Gesprek examencommissie
12.30 – 13.30	Lunch (besloten)*
13.30 – 14.15	Gesprek vertegenwoordigers docententeam
14.30 – 15.00	Gesprek vertegenwoordigers studenten
15.00 – 15.30	Gesprek vertegenwoordigers werkveld
15.30 – 15.45	Tweede gesprek instellingsbestuur
15.45 – 17.30	Overleg panel (besloten)
17.30	Beknorte terugkoppeling

* Gedurende de lunch hebben twee panelleden met de scriptiebegeleider en de tweede lezer van één van de door het panel beoordeelde afstudeerwerken gesproken.

Bijlage 2: Overzicht van bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

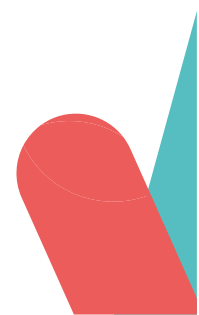
- Informatiedossier TNO hbo-bachelor Toegepast Filosoof (juli 2019)
- Samenvattend advies NVAO met reactie HTF
- Bijlagen:
 - 1) Conceptueel denken
 - 2) Vaardighedengids
 - 3) Werkveldcommissie Bestuur, Economie en Duurzaamheid
 - 4) Werkveldcommissie Cultuur en Media
 - 5) Werkveldcommissie Onderwijs
 - 6) Minicolleges
 - 7) Beroepsspecifieke competenties
 - 8) Competenties van de Toegepast Filosoof
 - 9) Opleidingsprofiel Toegepaste Filosofie
 - 10) Toetsmatrijs
 - 11) Toetsmatrix
 - 12) Overzicht Examinatoren
 - 13) Notulen Coördinatorenoverleg 11 december 2018
 - 14) Notulen Coördinatorenoverleg 13 februari 2019
 - 15) Tentamen Taalvaardigheid 1TV2
 - 16) Eindopdracht Beeldend Schrijven 1TV2
 - 17) Beoordelingscriteria Taalvaardigheid 2TV1
 - 18) Beoordelingscriteria Taalvaardigheid 2TV1
- Toetsen uit leerjaren 1-3
- Vijf scripties (2018; 2019)
- Ontwikkeling Afstudeerprogramma en Beoordelingskader (nagezonden op 24 september 2019)
- Kwaliteitsnotitie HTF 2019-2020
- Notitie Mentoraat en Studiebegeleidingsuren
- Notitie Samenvoeging afstudeerrichtingen
- Notitie Toetsbeleid 2019-2020
- Onderwijs- en Examenregeling HTF 2019-2020
- Artikel Volkskrant 'Filosoferen doe je in je moedertaal' (d.d. 5 juli 2017)

De instelling heeft het panel een steekproef van toetsen en zes eindwerken ter beschikking gesteld.

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Jaarverslag examencommissie 2018
- Notulen examencommissie 13 februari 2019
- Instroomcijfers cohort 2017, 2018 en 2019
- Een scriptie (2019)

Het panel had tijdens het bezoek toegang tot de online leeromgeving OnderwijsOnline.

Bijlage 3: Adviesrapport beoordeling hbo-bachelor Toegepast Filosoof (d.d. 29 januari 2018)

Zie separate bijlage

Bijlage 4: Lijst met afkortingen

ba	bachelor
BED	Beleid, Economie & Duurzaamheid (afstudeerrichting)
BIO	wet Beroepen in het Onderwijs
CM	Cultuur & Media (afstudeerrichting)
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
HTF	Hogeschool voor Toegepaste Filosofie
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OER	Onderwijs- en Examenregeling
OW	Onderwijs (afstudeerrichting)
TNO	Toets Nieuwe Opleiding
WHW	Wet op Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de uitgebreide toetsing van de nieuwe opleiding hbo-bachelor Toegepast Filosoof van de Hogeschool voor Toegepaste Filosofie.

Aanvraagnummer: 008671

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 28 • 2514 JK Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvao.net
www.nvao.net